

Π. Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
τέως επίθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Γιὰ τὴν 5ῃ τάξην τοῦ δημοτικοῦ σχολείου.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
4-ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ-4 ΑΘΗΝΑΙ 1933

5.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ
τέως 'Επιθεωρητοῦ Δημοτικῶν Σχολείων

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ

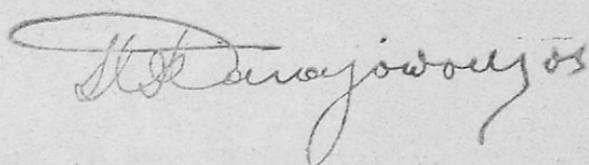
Αδελφός
[Signature]

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
4 - ΟΔΟΣ ΑΛΘΑΙΑΣ 4^α - ΑΘΗΝΑΙ 1933

17199

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κάθε αντίτυπο έχει την υπογραφή του συγγραφέα.

A handwritten signature in cursive script, reading "N. S. Panagoulas". The signature is written in dark ink on a light-colored background.

PRINTED IN GREECE—1933

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΚΤΙΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ

Μετά την καταστροφήν τῆς Τροίας, ὁ ἀνδρεῖος πολεμιστῆς Αἰνεΐας ἔφυγεν ἀπὸ τὴν κατεστραμμένην πατρίδα του Τροίαν καὶ μετὰ πολλάς περιπλανήσεις ἔφθασεν εἰς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἰταλίας, εἰς τὸ Λάτιον. Ἐκεῖ ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Λατίνου καὶ ἔκτισε τὴν πόλιν Λαβίνιον.

Ὁ υἱὸς του Ἀσκάνιος ἢ Ἰουλος ἔκτισεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ἀλβανοῦ τὴν πόλιν Ἀλβαν Λόγκαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐβασίλευσαν οἱ ἀπόγονοί του.

Ἐνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Νουμίτωρ, ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀμούλιου.

Ὁ Νουμίτωρ εἶχε μόνον μίαν θυγατέρα, τὴν Ρέαν Συλβίαν. Ὁ Ἀμούλιος, διὰ νὰ μὴ ὑπάρχουν ἀπόγονοι τοῦ Νουμίτωρος, ἔκαμε τὴν Ρέαν Συλβίαν ἱέρειαν τῆς θεᾶς Ἑστίας. Αἱ ἱέρειαι τῆς Ἑστίας ἔμενον εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ἄγαμοι.

Ἡ Ρέα Συλβία ἐγέννησεν, ἀπὸ τὸν Θεὸν τοῦ πολέμου Ἄρην, δίδυμα. Ὁ Ἀμούλιος διέταξε νὰ ρίψουν τὰ βρέφη εἰς τὸν Τίβεριν ποταμόν. Τὰ ἔθεσαν λοιπὸν εἰς ἓνα λίκνον καὶ τὰ ἔρριψαν εἰς τὸν Τίβεριν. Ὁ ποταμὸς ὅμως εἶχε πλημμυρῆσει, τὰ νερὰ παρέσυραν τὸ λίκνον καὶ τὸ ἔφεραν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παλατίνου λόφου. Τὸ λί-

κνον ἐστάθη πλησίον μιᾶς ἀγρίας συκῆς. Ἐκεῖ τὰ παρῆλαβε μία λύκαινα καὶ τὰ ἐθήλαζε.

Μετ' ὀλίγον ἀνεῦρε τὰ παιδιά ὁ ποιμὴν Φαυστύλος, τὰ παρέλαβε καὶ τὰ ἀνέθρεψεν ὡς ἰδικὰ του τέκνα καὶ τὰ ὠνόμασε Ρωμόλον καὶ Ρῶμον.

Ὅταν τὰ παιδιά ἐμεγάλωσαν καὶ ἔμαθον τὴν καταγωγὴν των, ἐφόνευσαν τὸν Ἀμούλιον καὶ ἐπανέφερον εἰς τὸν θρόνον τὸν πάππον των.

Ὁ Νουμίτωρ ἐχάρισεν εἰς τοὺς ἐγγόνους του μίαν μεγάλην περιοχὴν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐσώθησαν.

Εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Τιβέρεως καὶ πλησίον τοῦ μέρους, ὅπου ἐσώθησαν, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔκτισαν μίαν πόλιν. Ἐφιλονείκησαν ὁμῶς μεταξύ των ποῖον ὄνομα νὰ τῆς δώσουν· κατὰ τὴν φιλονεικίαν ὁ Ρωμόλος ἐφόνευσε τὸν Ρῶμον καὶ ὠνόμασε τὴν πόλιν Ρώμην. Ἡ κτίσις τῆς Ρώμης ἔγινε τὸ 753 π. Χ.

Πρῶτος βασιλεὺς τῆς Ρώμης ἔγινε ὁ Ρωμόλος.

Ἐρωτήσεις : Ἀπὸ ποῦ ἔφυγεν ὁ Αἰνείας ; Ποῦ μετέβη ; Τί ἔκαμεν ἐκεῖ ; Τί ἔκαμεν ὁ Ἀσκάνιος ; Τί ἔπαθεν ὁ Νουμίτωρ ; Τί γνωρίζετε διὰ τὴν Ρέα Συλβίαν ; Πῶς ἐσώθησαν τὰ τέκνα τῆς ; Τί ἔκαμεν ὁ Ρωμόλος καὶ Ρῶμος ; Τί ἔκτισαν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ἐσώθησαν ;

Ρ Ω Μ Α Ι Ο Ι

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ρωμαῖοι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων καὶ ἦσαν διηρημένοι εἰς τρεῖς κοινωνικὰς τάξεις : εἰς τοὺς πατρικίους, ταὺς πελάτας καὶ τοὺς πληβείους. Οἱ πατρικιοὶ ἦσαν οἱ γνήσιοι Ρωμαῖοι, οἱ ἀριστοκράται, οἱ καταγόμενοι ἀπὸ μεγάλης οἰκογενείας· οἱ πελάται ἦσαν ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν κατοίκων τοῦ Λατίου, ἐκαλλιέργουν τὰ κτήματα τῶν πατρικίων καὶ ἦσαν δουλολάτρικοι αὐτῶν· οἱ πληβεῖοι ἦσαν νεώτεροι κάτοικοι τῆς Ρώμης, ἐλθόντες ἀπὸ ἄλλας πόλεις. Οἱ πληβεῖοι οὐδὲν πολιτικὸν δικαίωμα εἶχον καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφεύωνται γυναῖκας ἐκ τῶν πατρικίων.

Εἶπομεν, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἐκυβερνῶντο ὑπὸ τῶν βασιλέων. Οἱ βασιλεῖς ὅμως δὲν εἶχον ἀπεριόριστα δικαιώματα.

Ἡ ἐξουσία των περιορίζετο ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τὴν σύγκλητον.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τοὺς πατρικούς καὶ τοὺς πελάτας καὶ ἐνέκρινε ἢ ἀπέρριπτε τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως.

Ἡ σύνκλητος ἀπετελεῖτο κατ' ἀρχὰς ἀπὸ 100 μέλη. ἔπειτα ἀπὸ 300 καὶ ἦτο τὸ συμβούλιον τοῦ βασιλέως. ὅπως ἡ νεοουσία εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ὁ Ἄρειος πάγος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Εἰς τὰ 509 π. Χ. οἱ πατοίκιοι ἐξεθρόνισαν τὸν βασιλέα Ταρκύνιον τὸν πρεσβύτερον καὶ κατήργησαν τὴν βασιλείαν. Τὴν Ρώμην ἔκτοτε ἐκυβέρνων οἱ εὐνεεῖς πατοίκιοι. Τὸ μετὰ τὴν βασιλείαν πολίτευμα ὠνομάσθη
δ η μ ο κ ρ α τ ί α.

Οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν λαὸς φιλόπονος, φιλόπατρις, πειθαρχικός εἰς τοὺς ἀρνηγούς του καὶ ἀπλὸς εἰς τὴν ζωὴν του. Κατ' ἀρχὰς ἦσαν ἀμόρφωτοι καὶ τρανεῖς, ἐθεώρουν τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας περιττὴν πολιτέλειαν. Βιομηχανίαν καὶ ἐμπόριον δὲν εἶχον σχεδὸν καθόλου. Ἐκαστος Ρωμαῖος κατεσκεύαζε μόνος του ὅ,τι ἐχρειάζετο.

Οἱ γονεῖς ἦσαν πολὺ αὐστηροὶ εἰς τὰ τέκνα των. Ὁ Βροῦτος διέταξεν ὁ ἴδιος νὰ φονεύσουν τοὺς υἱούς του, διότι ἐσκέφθησαν νὰ ἐπαναφέρουν τὴν βασιλείαν. Ὁ Μάνλιος Τουοκοᾶτος κατεδίκησεν εἰς θάνατον τὸν υἱόν του, διότι ἔδειξεν ἀπειθειαν ὡς στρατιώτης.

Οἱ Ρωμαῖοι τίποτε δὲν ἔκαμνον χωρὶς προηγουμένως νὰ ζητήσουν τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. Ὄταν οἱ Ρωμαῖοι ὑπέταξαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐπῆραν τοὺς θεοὺς των.

Εἶπομεν, ὅτι εἰς τὰ 509 π. Χ. οἱ πατοίκιοι κατέλυσαν τὴν βασιλείαν. Ὀλην τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων ἀνέλαβον τότε δύο Ὑπατοῖ. Αὐτοὶ ἦσαν ἀνώτατοι ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ καὶ πρόεδροι τῆς συγκλήτου καὶ τῆς

ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ καὶ ἐξελέγοντο μόνον δι' ἓν ἔτος.
 “Ὅταν ὁμως τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος διέτρεχε σοβαροὺς κινδύνους, οἱ Ρωμαῖοι ἐξέλεγον ἓνα μόνον ἄρχοντα, μὲ ἐξουσίαν ἀπεριόριστον, ὃ ὁποῖος ὠνομάζετο **δικτάτωρ**. “Ὅταν παρήρχετο ὁ κίνδυνος, ὁ δικτάτωρ ἐπαύετο.

Μεγάλην δύναμιν ἀπέκτησεν ἡ σύγκλητος, ἡ ὁποία ἐκυβέρνησεν ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος μὲ σύνεσιν καὶ σταθερότητα.

Οἱ πληβεῖοι δὲν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ γίνουιν οὔτε ὑπατοὶ, οὔτε συγκλητικοί, οὔτε δικτάτορες, ὑπηρετοῦν ὁμως εἰς τὸν στρατὸν μὲ ἰδικὰ των ἔξοδα. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ρωμαῖοι εὕρισκοντο συχνὰ εἰς πόλεμον μὲ ἄλλους λαοὺς, οἱ πληβεῖοι ἄφινον ἀκαλλιέργητα τὰ κτήματά των καὶ ἔδυστύχουν. Ἦναγκάζοντο τότε νὰ δανείζωνται ἀπὸ τοὺς πατρικίους μὲ τόκον ὑπέρογκον. Ἄμα δὲν ἠδύναντο νὰ πληρώσουν τὰ χρέη των, ἐγίνοντο δοῦλοι τῶν πατρικίων. Διὰ τοῦτο οἱ πληβεῖοι ἠγωνίζοντο ἐπὶ 200 ἔτη ν' ἀποκτήσουν ἴσα δικαιώματα μὲ τοὺς πατρικίους καὶ ἐπὶ τέλος τὸ κατώρθωσαν, διότι ἡ Ρώμη εἶχεν ἀνάγκην στρατιωτῶν διὰ τοὺς πολέμους.

Ἐρωτήσεις : Εἰς πόσας κοινωνικὰς τάξεις ἦσαν διηρημένοι οἱ Ρωμαῖοι ; Ἐκτὸς τῶν βασιλέων, ποῖαι ἄλλαι ἀρχαὶ ἦσαν εἰς τὴν Ρώμην ; Τί ἄνθρωποι ἦσαν οἱ Ρωμαῖοι ; Πῶς ἐφέροντο οἱ γονεῖς πρὸς τὰ τέκνα των ; Τί ἐγινε μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας ; Τί ὑπέφερον οἱ πληβεῖοι ; Τί κατώρθωσαν νὰ κάμουν ;

ΑΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ

✦ Οἱ Ρωμαῖοι ἦσαν λαὸς πειθαρχικός, ἀπλὸς καὶ σκληραγωγημένος. Εἶχον ἀξίους ἄρχοντας καὶ μὲ τὰ προσόντα αὐτὰ ἐδημιουργήθη στρατὸς ἀξιόλογος. Οἱ Ρωμαῖοι βαθμηδὸν ἐπεξέτειναν τὸ κράτος των εἰς τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς καὶ ἔπειτα ἀπὸ σκληροὺς πολέμους ἐπ' διακόσια ἔτη κατώρθωσαν νὰ κυριεύσουν ὅλην τὴν Ἰταλίαν. “Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι, αἱ εὕρισκόμεναι

ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου, ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Ἰταλίας, οἱ Ρωμαῖοι ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην στόλου καὶ ἐδημιούργησαν τοιοῦτον. Εὖρον ὁμως ἀντιπάλους τοὺς Καρχηδονίους, λαὸν ναυτικὸν καὶ ἐμπορικόν. Ἡ Καρχηδὼν εὕρισκετο ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας τῆς Ἀφρικῆς, ἀντίκρυ τῆς Σικελίας.

Περιεπλάκησαν λοιπὸν εἰς σκληροὺς πολέμους οἱ Ρωμαῖοι καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, οἱ ὅποιοι διήρκεσαν περισσότερον ἀπὸ ἓνα αἰῶνα, ἀπὸ τὸ 264 π. χ. ἄχρι τοῦ 146 καὶ ὠνομάσθησαν Καρχηδονικοὶ πόλεμοι.

Καὶ ἐκ τῶν δύο μερῶν ἀνεδείχθησαν ὑπέροχοι στρατηγοί. Ἐκ τῶν Καρχηδονίων διασημότερος ἦτο ὁ Ἄννίβας, ὁ ὅποιος ἐνίκησε τοὺς Ρωμαίους καὶ ἔφθασε πρὸ τῶν τειχῶν τῆς Ρώμης. Ἐκ τῶν Ρωμαίων διασημότεροι ἦσαν ὁ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανός, ὁ ὅποιος ἐνίκησε τὸν Ἄννιβαν καὶ τὸν ὑπεχρέωσεν νὰ συνάψῃ εἰρήνην ταπεινωτικὴν καὶ ὁ Σκιπίων ὁ Ἀφρικανὸς ὁ νεώτερος, ὁ ὅποιος κατέστρεψε τελείως τὴν Καρχηδόνα.

Ἐπειτα οἱ Ρωμαῖοι ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν των εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εὖρον ἀφορμὴν καὶ ἀνεμίχθησαν εἰς τὰ πράγματα τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ε'. Εἰς τὴν θέσιν Κυνοῦ κεφαλαί τῆς Θεσσαλίας οἱ Ρωμαῖοι, μὲ στρατηγὸν τὸν νεαρὸν ὑπατον Φλαμινῖνον, ἐνίκησαν τὸν Φίλιππον καὶ τὸν ἠνάγκασαν νὰ ὑπογράψῃ ταπεινωτικὴν εἰρήνην. ✕

Μετὰ τὴν νίκην ὁ Φλαμινῖνος κατῆλθεν εἰς τὴν Κόρινθον τὸ 196 π. Χ., ὅπου ἐτελοῦντο τὰ Ἰσθμια. Ἐκεῖ εὕρισκοντο ἀντιπρόσωποι ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Ὁ Φλαμινῖνος ἐν μέσῳ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἐκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων. Τοῦτο ἦτο τέχνασμα τῆς Ρώμης, νὰ διαιρέσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀναρίθμητα μικρὰ κρατίδια καὶ νὰ ματαιώσῃ τὰς συμμαχίας.

Οἱ Ρωμαῖοι εὕρισκον διαφόρους ἀφορμὰς νὰ ἀναμι-

γνώονται εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ τέλος εἰς τὰ 146 π. Χ., μετὰ τὴν τελείαν καταστροφὴν τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου ὑπάτου Μομμίου, ἡ Ἑλλάς ἔγινε Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία.

Οἱ Ρωμαῖοι κατέκτησαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Ἀρμενίαν, τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Δανίαν, τὴν Γαλατίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Αἴγυπτον καὶ ὅλα τὰ βόρεια παράλια τῆς Ἀφρικῆς, δηλαδὴ ὅλον τὸν τότε γνωστὸν κόσμον.

Ἑρωτήσεις : Τί λαὸς ἦσαν οἱ Ρωμαῖοι ; Ποῦ ἐπεξετάθη πρῶτον τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ; Ποία πόλις ἦτο ἀντίπαλος τῆς Ρώμης ; Ποῖος Ρωμαῖος στρατηγὸς ἐνίκησε τοὺς Μακεδόνας ; Τί ἔκαμεν αὐτὸς μετὰ τὴν νίκην ; Πότε ἡ Ἑλλάς ἔγινε Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία ; Ποίας ἄλλας χώρας κατέκτησαν οἱ Ρωμαῖοι ;

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ἐξ ὅλων τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ὑπέταξαν οἱ Ρωμαῖοι, ὁ μᾶλλον πολιτισμένος ἦτο ὁ Ἑλληνικός. Ὅταν οἱ Ρωμαῖοι ἦλθον εἰς στενὴν ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς Ἕλληνας, εἴτε ὡς στρατιῶται, εἴτε ὡς ἔμποροι, εἴτε καὶ ὡς ἄπλοῖ περιηγηταί, ἐθαμβώθησαν ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην. Οἱ ἀριστοκράται ἤρχισαν νὰ μανθάνουν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ προσλαμβάνουν Ἕλληνας διδασκάλους διὰ τὰ τέκνα των. Ἐξ ἄλλου πολλοὶ Ἕλληνες ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχναι κατέκλυσαν τὴν Ρώμην πρὸς εὕρεσιν τύχης.

Τὰ καλύτερα Ἑλληνικὰ συγγράμματα μετεφράσθησαν ὑπὸ Ρωμαίων καὶ Ἑλλήνων εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ πολλοὶ Ρωμαῖοι ἔγραψαν συγγράμματα κατ' ἀπομίμησιν τῶν Ἑλληνικῶν. Καὶ τοὺς θεοὺς ἀκόμη τῶν Ἑλλήνων παρεδέχθησαν οἱ Ρωμαῖοι.

Ὁ Ρωμαῖος ποιητὴς Ὀράτιος, θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν, ποῦ εἶχεν εἰς τὴν Ρώμην ὁ Ἑλληνικός

πολιτισμός, εἶπεν: «Ἡ ἡττημένη Ἑλλάς ὑπέταξε τὸν τραχὺν κατακτητὴν», ἐννοῶν τὴν Ρώμην.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμορφώθη νέος πολιτισμός, ὁ λεγόμενος Ἑλληνο-ρωμαϊκός.

Οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἐπῆραν πολιτισμὸν καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσίαν τὴν πολυτέλειαν. Οἱ σκληραγωγημένοι καὶ λιτοδίαιτοι Ρωμαῖοι, ὅταν εἶδον πῶς ἕζων οἱ Ἀσιάται ἡγεμόνες, ἤρχισαν νὰ τοὺς μιμῶνται καὶ εἰς τὴν ἑνδυμασίαν καὶ εἰς τὸ φαγητὸν καὶ εἰς τὴν κατοικίαν των. Ἐξ ἄλλου, εἰς τὴν Ρώμην συνέρρεον πλούτη ἀμύθητα ἀπὸ τὰς διαφόρους ἐπαρχίας, καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἐπλούτησαν, ἔνιναν ἕσσωτοι, σπάταλοι. Μένουν παρομιώδη τὰ Ρωμαϊκὰ δεῖπνα καὶ αἱ Ρωμαϊκαὶ ἐπιδείξεις. Αὐτὰ ὅλα ὅμως ἤρχισαν νὰ μεταβάλλουν τὸν χαρακτήρα τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ.

Εἶπομεν, ὅτι εἰς τὰ 509 π. Χ. κατελύθη ἡ βασιλεία καὶ ἔγινεν εἰς τὴν Ρώμην δημοκρατία. Ἐπειτα ἀπὸ διαφόρους ἐμφυλίους σπαραγμοὺς μεταξὺ τῶν διαφόρων κομμάτων καὶ τῶν διαφόρων Ρωμαίων στρατηγῶν, κατελύθη ἡ δημοκρατία εἰς τὰ 29 π. Χ. καὶ ἔγινεν εἰς τὴν Ρώμην αὐτοκρατορία. Πρῶτος αὐτοκοάτωρ ἔγινεν ὁ Ὀκταβιανός, ὁ ὁποῖος ὠνομάσθη Αὐγούστος (σεβαστός). Ἐκτοτε τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ αὐτοκρατόρων.

Ἐρωτήσεις: Τί ἐδιδάχθησαν οἱ Ρωμαῖοι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας; Τί εἶπεν ὁ Ὀράτιος; Τί ἔμαθον ἀπὸ τοὺς Ἀσιάτας; Πότε ἔγινεν εἰς τὴν Ρώμην αὐτοκρατορία;

Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ὅταν ἦτο αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ρώμην ὁ Αὐγούστος, εἰς τὴν Παλαιστίνην ἐγενήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Ὅταν ἔγινε 30 ἐτῶν, ἤρχισε τὴν διδασκαλίαν του.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐβασίλευεν εἰς τὸν κόσμον τὸ κράτος τῆς ὠμῆς βίας. Οἱ ἄνθρωποι διηροῦντο εἰς

ἐλευθέρους καὶ δούλους. Οἱ δούλοι εἰργάζοντο εἰς τὰ κτήματα ἢ τὰ ἐργαστήρια τῶν κυρίων των, χωρὶς καμμίαν ἀμοιβήν, ἐδέροντο ἄγρια ὑπ' αὐτῶν καὶ πολλάκις ἐθανατώνοντο, χωρὶς ὁ κύριος νὰ ἔχη καμμίαν εὐθύνην. Οἱ τραχεῖς Ρωμαῖοι ὑπέτασσον τοὺς λαοὺς τὸν ἓνα μετὰ τὸν ἄλλον, κατέστρεφον πόλεις, ἠχμαλώτιζον ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἐπώλουν ὡς δούλους καὶ εἰς τὰ θεάτρα τῆς Ρώμης, τῆς Πομπηΐας καὶ ἄλλων Ρωμαϊκῶν πόλεων, ὡς θεάματα παρείχοντο ἄγρια μονομαχίαι καὶ ὁ σπαραγμὸς τῶν δούλων ὑπὸ ἀγρίων θηρίων.

Ἐν μέσῳ λοιπὸν τῆς γενικῆς αὐτῆς κακίας καὶ σκληρότητος ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ περὶ ἀγάπης καὶ ἐξιώσεως ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

Ἦτο πολὺ φυσικὸν αἱ ἰδέαι αὐταὶ νὰ μὴ ἀκουσθοῦν εὐμενῶς ὑπὸ τῶν ἀρχόντων, τῶν δεσποτῶν, τῶν κυρίων. Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξιωθοῦν οἱ δούλοι μὲ τοὺς κυρίους, οἱ ὑποτεταγμένοι μὲ τοὺς κατακτητὰς ;

Ἐκεῖνος ποὺ ἐκήρυττεν αὐτὰ ἔπρεπε νὰ ἐκλείψῃ, καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐσταυρώθῃ.

Τὴν διδασκαλίαν του ὅμως ἐξηκολούθησαν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοί των, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ὑπέστησαν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον χάριν τῶν ἰδεῶν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ Χριστιανισμὸς παλαιῶν διαρκῶς πρὸς τὸ παλαιὸν καθεστῶς, κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύσῃ.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ οἱ διάδοχοί του, μὲ τὰς κατακτήσεις ποὺ ἔκαμαν καὶ τὰς ἀποικίας ποὺ ἵδρυσαν, διέδωσαν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς τὴν Ἀσίαν, Αἴγυπτον καὶ Συρίαν. Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ διάδοχοί των τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετεχειρίζοντο διὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἴτε εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐκήρυττον, εἴτε εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἴτε εἰς τὴν Συρίαν, οἱ ἄνθρωποι τοὺς ἐνόουν ὁμιλοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐγράφησαν τὰ Εὐαγγέλια καὶ βραδύτερον πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα.

Τοιουτοτρόπως ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὑπῆρξε τὸ κυριώτερον ὄργανον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐρωτήσεις: Πῶς ἦσαν τὰ ἦθη τῶν ἀνθρώπων τὴν ἐποχὴν, πού ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Ἰησοῦς Χριστός; Τί ἐκήρυξεν οὗτος; Πῶς ἐφάνησαν αἱ ἰδεαὶ του; Ποῖοι ἐξηκολούθησαν τὴν διδασκαλίαν του; Τί ἐβοήθησε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ;

ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Οἱ Ἀπόστολοι περιώδευον τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐκήρυττον τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Πολλοὶ καὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐκ τῶν ἐθνικῶν ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων. Ὅπου ὑπῆρχεν ἀρκετὸς ἀριθμὸς Χριστιανῶν, ἐκεῖ οἱ Ἀπόστολοι ἵδρουν ἐκκλησίας. Μὲ τὴν λέξιν ἐκκλησία δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὸ κτίριον τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἓνα ὄμιλον Χριστιανῶν. Ἦτο δυνατὸν μάλιστα νὰ ὑπάρχη εἰς ἓν μέρος ἐκκλησία, δηλαδὴ ὄμιλος Χριστιανῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρχη κτίριον. Τὰ τῆς λατρείας τῶν ἐτέλουν οἱ Χριστιανοὶ εἰς αἰκίας καί, ὅταν κατεδιώκοντο, καὶ εἰς κατακόμβας καὶ εἰς σπήλαια.

Εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας οἱ Ἀπόστολοι διώριζον ἐπισκόπους, διὰ νὰ τὰς κυβερνῶσι, καὶ πρεσβυτέρους. Οἱ ἐπίσκοποι συνέχιζον τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων καὶ τοιουτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς ἐξηπλοῦτα εἰς τὸν τότε γνωστὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο οἱ ἐπίσκοποι καὶ σήμερον ἀκόμη θεωροῦνται διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων.

Ἡ πρώτη χριστιανικὴ ἐκκλησία ἰδρύθη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ· ἔπειτα βαθμηδὸν ἔγιναν καὶ ἄλλαι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, εἰς τὴν Δαμασκόν, εἰς τὴν Ρώμην, εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὴν Κόρινθον, εἰς τὴν Βέρραιαν κλπ.

Ἐρωτήσεις: Τί ἔκαμνον οἱ Ἀπόστολοι; Τί ἵδρουν; Τί σημαίνει Χριστιανικὴ ἐκκλησία; Ποῖοι εἶναι

διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων ; Ὀνομάσατε μερικάς ἐκκλησίας.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐγεννήθη εἰς Ταρσὸν τῆς Γαλικίας. Κατ' ἀρχὰς ἐλέγετο Σαῦλος. Ἐσπούδασε τὰ νομικά εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, πλησίον τοῦ νομοδιδασκάλου Γαμαλιήλ. Ἦτο εὐφυῆς καὶ δραστήριος ἄνθρωπος. Ἐμίσει τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς κατεδίωκεν ἀγρίως. Ὄταν ἐλιθοβολεῖτο ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, ἦτο παρῶν καὶ ἠρέθιζε διὰ λόγων τοὺς φονεῖς.

Πληροφορηθεὶς ὅτι εἰς τὴν Δαμασκὸν ὑπάρχουν Χριστιανοί, ἐζήτησεν ἄδειαν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ἱερουσαλήμ νὰ τοὺς καταδιώξη. Ὁ ἀρχιερεὺς εὐχαρίστως τοῦ παρεχώρησε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν.

Ὄταν ἐπλησίαζεν εἰς τὴν Δαμασκὸν, ἔπεσεν ἐπ' αὐτοῦ ἐξ οὐρανοῦ φῶς ὡς ἀστραπή καὶ ὁ Σαῦλος ἔπεσε κατὰ γῆς. Τότε ἤκουσε φωνὴν : « Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις ; » καὶ ὁ Σαῦλος ἠρώτησεν : « Τίς εἶσαι, Κύριε ; » « Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰησοῦς, τὸν ὁποῖον διώκεις. Εἶναι σκληρὸν νὰ λακτίζης πρὸς κέντρα. Ἐγέρθητι καὶ πορεύου εἰς τὴν πόλιν. Ἐκεῖ θὰ εὔρης ἄνδρα ὀνομαζόμενον Ἀνανίαν καὶ αὐτὸς θὰ σέ ὀδηγήσῃ τί πρέπει νὰ κάμῃς ».

Οἱ συνοδεύοντες τὸν Σαῦλον ἔμειναν ἄφωνοι ἐκ φόβου, διότι ἤκουον φωνὴν, χωρὶς νὰ βλέπουν κανένα.

Ὁ Σαῦλος ἐσηκώθη τυφλός. Χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συντρόφων του, ἔφθασεν εἰς τὴν Δαμασκὸν, ὅπου ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οὔτε ἔβλεπεν, οὔτε ἔφαγεν, οὔτε ἔπιε τίποτε.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διέταξε τὸν Ἀνανίαν νὰ εὔρη τὸν Σαῦλον καὶ νὰ τὸν κατηχήσῃ εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Ὁ Ἀνανίας τὸν εὔρεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰούδα, ὅπου διέμενε, τὸν ἐβάπτισε καὶ ὠνομάσθη Παῦλος. Ὁ Παῦλος ἐπανεῦρε τὸ φῶς του.

Ἐκτοτε ὁ Παῦλος ἔγινεν ὁ ἐνθερμότερος κήρυξ τοῦ

Χριστιανισμού. Ἀκαταπόνητος περιώδευεν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιον. Κανεὶς ἐκ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων δὲν ὑπέφερε τόσας κακουχίας καὶ τόσα βάσανα, ὅσα ὁ Παῦλος.

Ἐρωτήσεις: Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Παῦλος; Τί ἐζήτηε εἰς τὴν Δαμασκόν; Τί ἔπαθε καθ' ὁδόν; Ποῖος τὸν ἐβάπτισε; Τί ἔκαμνε μετὰ ταῦτα ὁ Παῦλος;

Ο ΠΑΥΛΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ὁ Παῦλος περιοδεύων καὶ κηρύττων, ἔφθασε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ πόλις ἔσωζεν ἀκόμη τότε τὸ παλαιὸν

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν Ἀθήναις.

μεγαλεῖον. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ὑπῆργον ἀκέραια ὁ Παρθενών, τὸ Ἐρεχθεῖον, ὁ ναὸς τῆς Ἀπτέρου Νίκης καὶ τὰ Προπύλαια. Κάτω εἰς τὴν πόλιν ἐσώζετο ἡ Ἀγο-

ρά. Πλήθος άλλο μικροτέρων ναών και βωμών ἐστόλιζον τὴν πόλιν. Ὁ Παῦλος περιερχόμενος τὴν πόλιν, ἐθαύμαζε τὸ κάλλος τῶν ἱδρυμάτων.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ναῶν και βωμῶν, εὑρε και ἓνα βωμὸν ἀφιερωμένον «Εἰς τὸν Ἄγνωστον Θεόν».

Λαβῶν ἀφορμὴν ἐκ τούτου ὁ Παῦλος, ἀνέβη εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅπου ἦσαν συνηγμένοι πολλοὶ ἐπίσημοι Ἀθηναῖοι, και ἐδίδασκε τὰ ἐξῆς : «Περιερχόμενος τὴν πόλιν σας, Ἀθηναῖοι, εἶδον πολλοὺς ναοὺς ἀφιερωμένους εἰς τοὺς διαφόρους θεοὺς. Μεταξὺ αὐτῶν ἀνεκάλυψα και βωμὸν ἀφιερωμένον εἰς τὸν «Ἄγνωστον Θεόν». Περὶ τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ ἦλθον νὰ σᾶς διδάξω. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, ὁ ὁποῖος δὲν κατοικεῖ εἰς χειροποίητους ναοὺς ἀλλὰ εἶναι πανταχοῦ παρών. Ἔχει πνεῦμα και δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀγαλμάτων και θυσιῶν. Αὐτὸς ἔστειλε τὸν μονογενῆ Του υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος ἔγινεν ἄνθρωπος και ἐδίδασκε τοὺς ἀνθρώπους και ἐσταυρώθη και ἀνέστη ἐκ νεκρῶν».

Μερικαὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν ἤκουσαν ἀνάστασιν νεκρῶν, ἐγέλασαν και εἶπον : «Θὰ τὸν ἀκούσωμεν και αὔριον». Εἰς ὅμως ἐπίσημος Ἀθηναῖος, Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἐπίστευσε και ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ Παύλου. Ἐπίστευσε και μία γυνή, ὀνομαζομένη Δάμαρις. Ἐπειτα ἐπίστευσαν και ἄλλοι πολλοὶ και ὁ Παῦλος ἱδρυσεν εἰς τὰς Ἀθήνας Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν με ἐπίσκοπον τὸν Διονύσιον.

Ἐρωτήσεις : Πῶς ἦσαν αἱ Ἀθηναὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Παύλου ; Τί ἀνεκάλυψεν ὁ Παῦλος μεταξὺ τῶν διαφόρων ναῶν και βωμῶν ; Τί ἐδίδασκεν εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ; Ποῖοι πρῶτοι ἐπίστευσαν ;

Οἱ Διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν

Τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων συνέχισαν οἱ διάδοχοί των, ἐπίσκοποι, και ὁ Χριστιανισμὸς διεδίδετο ὄχι ὅμως ἄνευ ἐμποδίων.

Εἶπομεν, ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐχαρακτήριζον ἡ σκληρότης καὶ ἡ δουλεία, ἐνῶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἦτο ἀγάπη καὶ ἰσότης. Ἦτο λοιπὸν πολὺ φυσικὸν ὁ Χριστιανισμὸς νὰ συναντήσῃ ἐμπόδια καὶ διωγμούς.

Οἱ πρῶτοι καὶ φυσικοὶ διῶκται τῶν Χριστιανῶν ἦσαν οἱ Ἑβραῖοι, διότι ἔβλεπον, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς κατήργει τὸν Νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὴν θρησκείαν των.

Οἱ ἐθνικοὶ κατ' ἀρχὰς δὲν ἐπρόσεξαν εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Ὅταν ὁμως εἶδον, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς καταργεῖ τὸν Δία καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, τὸν Ποσειδῶνα καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους θεοὺς, ὅταν εἶδον ὅτι καταργεῖ τὰ εἰδῶλα καὶ τὰς θυσίας, ἤρχισαν νὰ καταδιώκουν τοὺς Χριστιανούς.

Οἱ διωγμοὶ δὲν ἐγίνοντο μόνον εἰς ἓν μέρος, ἀλλ' εἰς πολλὰ τοῦ ἀπεράντου Ρωμαϊκοῦ κράτους.

Πολλάκις τοὺς διωγμοὺς ἔκαμνον οἱ διάφοροι Ρωμαῖοι διοικηταί, ἐνίοτε ὁμως καὶ τὸ ἐπίσημον Ρωμαϊκὸν κράτος. Οἱ διῶκται τῶν Χριστιανῶν δὲν περιωρίζοντο μόνον εἰς τὸ νὰ τοὺς φονεύουν, ἀλλὰ τοὺς ἐβασάνιζον πρῶτον σκληρῶς καὶ ἔπειτα τοὺς ἐφόνευον.

Ὁ πρῶτος φοβερὸς διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν ἐγένεν ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ρωμαίων Νέρωνος εἰς τὰ 64 μ. Χ. Ὁ Νέρων ἦτο ἄνθρωπος ἄγριος καὶ αἰμοβόρος μέχρι παραφροσύνης. Διὰ νὰ λάβῃ μίαν ιδέαν τῆς καταστροφῆς τῆς Τροίας, ἐπυρπόλησε τὴν Ρώμην. Διὰ νὰ κρύψῃ τὸ κακούργημά του αὐτό, διέδωκεν ὅτι τὴν πυρκαϊάν ἤναψαν οἱ Χριστιανοί. Ὁ λαὸς ἐπίστευσε τὴν διάδοσιν καὶ ἐπέπεσε ἄγριος κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Τοὺς συνελάμβανον, τοὺς ἔρραπτον εἰς δέρματα ζῶων καὶ τοὺς ἔρριπτον εἰς τὰ ἄγρια θηρία. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐγίνοντο εἰς τὰ θέατρα, διὰ νὰ διασκεδάσουν οἱ θεαταί. Ἄλλους Χριστιανούς ἤλειφον μὲ πίσσαν καὶ τοὺς ἔκαιον τὴν νύκτα, διὰ νὰ φωτίζουν τοὺς κήπους καὶ τοὺς δρόμους τῆς Ρώμης. Χιλιάδες Χριστιανῶν ἐβασανίσθησαν καὶ ἀπέθανον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ. Ὅλοι αὐτοὶ λέ

γονται μάρτυρες καὶ ἡ Ἐκκλησία τοὺς τιμᾶ ὡς ἁγίους.

Καὶ δὲν ἐβασανίζοντο μόνον ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παιδιά καὶ εἶναι ἀπίστευτον τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἔδειχνον κατὰ τὰ βασανιστήρια.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Νέρωνος ἐμαρτύρησαν εἰς τὴν Ρώμην καὶ οἱ Ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.

Ἄλλος τρομερὸς διωγμὸς τῶν Χριστιανῶν ἔγινεν ἀπὸ τὸ 98 ἕως τὸ 117, ἐπὶ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ. Αὐτὸς ἐξέδωκε διάταγμα νὰ συλλάμβάνωνται οἱ Χριστιανοὶ καὶ νὰ δικάζωνται εἰς τὰ δικαστήρια ὡς κοινοὶ κακοῦργοι. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐμαρτύρησε καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων Συμεὼν, συγγενῆς τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἡλικίαν 120 ἐτῶν.

Τὸν γέροντα ἐπίσκοπον Ἀντιοχείας Ἰγνάτιον, ἀφοῦ τὸν ἔδεσαν μὲ ἀλύσεις, τὸν ἔφερον εἰς τὴν Ρώμην καὶ τὸν ἔρριψαν εἰς τὰ θηρία.

Ἄλλος διωγμὸς ἔγινεν εἰς τὰ 167 ἐπὶ αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου.

Ἄλλος εἰς τὰ 202 ἐπὶ αὐτοκράτορος Σεπτιμίου Σεβήρου. Αὐτὸς ἀπηγόρευσε μὲ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν. Πολλοὶ χιλιάδες Χριστιανῶν ἐμαρτύρησαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Οἱ ἔθνη, ὅταν ἐγίνοντο θεομηνία, σεισμοί, πλημύραι, ξηρασίαι, τὰ ἀπέδιδον εἰς τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ἐξώργιζον τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐξέσπων εἰς διωγμούς.

Οἱ Χριστιανοὶ κατέφευγον εἰς κατακόμβας καὶ σπήλαια καὶ ἐκεῖ ἐτέλουν τὰ τῆς θρησκείας των.

Ὁ τρομερώτερος διωγμὸς ἔγινεν εἰς τὰ 251 ἐπὶ αὐτοκράτορος Δεκίου. Αὐτὸς βλέπων τὴν κατάπτωσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἐνόμιζεν ὡς αἰτίαν τὸν Χριστιανισμόν, ὁ ὁποῖος κατήργει τὴν Ρωμαϊκὴν θρησκείαν. Ἐξέδωκε λοιπὸν διάταγμα νὰ καταδιώκωνται ἀγρίως οἱ

τίνος ἐπολέμει μὲ τὸν Μαξέντιον, εἶδεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἷα σταυρὸν φωτεινὸν καὶ τὰς λέξεις «ἐν τούτῳ νίκα», δηλαδὴ «διὰ τοῦ σταυροῦ τούτου νὰ νικᾷς».

Τὴν νύκτα εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε νὰ κάμῃ μίαν σημαίαν μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ μὲ αὐτὴν πάντοτε θὰ νικᾷ.

Ὁ μέγας Κωνσταντῖνος.

ταὺς ἐκ τῆς Ρώμης εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐστόλισε τὴν νέαν πρωτεύουσαν μὲ Χριστιανικοὺς ναοὺς καὶ δημόσια οἰκοδομήματα καὶ ἀνάκτορα. Ἐκτοτε τὸ Βυζάντιον ὠνομάσθη Νέα Ρώμη ἢ Κωνσταντινούπολις.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Κωνσταντῖνος ἀνεγνώρισε τὸν Χρι-

τὸ πρῶτῷ ὁ Κωνσταντῖνος ἔκαμε τὴν σημαίαν ὅπως παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριστός, καὶ ἡ σημαία αὐτὴ ὠνομάσθη «Λ Ἄ Β Α Ρ Ο Ν». Ἐνίκησε τὸν Μαξέντιον καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀντιπάλους του καὶ ἔμεινε μόνος αὐτοκράτωρ.

Τὸ 313 ὁ Κωνσταντῖνος ἐξέδωκε διάταγμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὅλοι οἱ ὑπήκοοί του εἶναι ἐλεύθεροὶ νὰ πρεσβεύουν οἰανδήποτε θρησκείαν θέλουν. Ἀμέσως τότε ἔπαυσαν οἱ διωγμοὶ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ἤρχισαν νὰ κτίζουν ἐκκλησίας, νὰ λατρεύουν φανερὰ τὸν Θεὸν καὶ νὰ πολλαπλασιάζονται.

Τὸ 330 ὁ Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κρά-

στιανισμόν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἔχη γίνῃ ἐπίσημος Χριστιανός. Ἡ μήτηρ του Ἑλένη εἶχε γίνῃ Χριστιανὴ καὶ διὰ τὴν ὑποστηρίξῃ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, μετέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἀνεκάλυψε τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰησοῦ ὠκοδόμησε τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως, σωζόμενον μέχρι σήμερον.

Τὸ 337 ὁ Κωνσταντῖνος εὕρισκόμενος εἰς τὴν Νικομήδειαν ἠσθένησεν. Ἐπειδὴ ἐνόησε τὸν θάνατόν του, ἐκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον Νικομηδείας Εὐσέβιον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐβάπτισε καὶ τὴν 21 Μαΐου τοῦ 337 ἀπέθανεν. Ἐπειδὴ ἔκαμε μεγάλα πολεμικὰ κατορθώματα, ὠνομάσθη Μέγας καὶ ἐπειδὴ ὑπεστήριξε πολὺ τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, ἡ Ἐκκλησία τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν ἁγίων, καθὼς καὶ τὴν μητέρα του Ἑλένην.

Ἐρωτήσεις : Ποῖοι ἄλλοι ἦσαν αὐτοκράτορες τὴν ἐποχὴν τοῦ Κωνσταντίνου ; Τί εἶδεν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὸν οὐρανόν ; Τί εἶναι τὸ λάβαρον ; Ποίαν ἔκαμε πρωτεύουσαν τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ; Τί ἔκαμεν ἡ Ἑλένη ; Πότε ἐβαπτίσθη ὁ Κωνσταντῖνος ;

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑΙ ΕΡΙΔΕΣ.—ΑΡΕΙΟΣ

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἔγινεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ μεγάλη ταραχὴ. Τὸ 318 εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ἦτο ἱερεὺς εἰς τὴν ἐκεῖ Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν ὁ Ἄρειος. Αὐτὸς ἐκήρυττεν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, τὸ τελειότερον ὄλων.

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος προσεπάθησε κατ' ἀρχάς μὲ ἥπιον τρόπον νὰ πείσῃ τὸν Ἄρειον, ὅτι ἔχει ἄδικον. Ἐπειδὴ ὅμως αὐτὸς ἐπέμενε, ὁ Ἀλέξανδρος ἐκάλεσε σύνοδον καὶ κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου.

Πολλοὶ ὅμως κληρικοί, ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας,

ἠσπάζοντο τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ ὡς ἐκ τούτου ζωηραὶ φιλονεικίαι καὶ ἔριδες ἐγίνοντο μεταξύ τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπιθυμῶν τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν ἐνόητα τῶν Χριστιανῶν, ὅπως ἄλλως τε εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὰ νὰ καταπαύσουν αἱ ἔριδες, συνεκάλεσεν εἰς τὴν Νίκαιαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸ 325 σύνοδον ὄλων τῶν ἐπισκόπων τοῦ Κράτους διὰ νὰ συζητηθῇ ἡ αἵρεσις τοῦ Ἀρείου. Εἰς τὴν σύνοδον παρευρέθησαν 318 ἐπίσκοποι καὶ πρόεδρος αὐτῆς ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος. Πρῶτος αὐτὸς ὠμίλησε συστήσας εἰς τοὺς ἐπισκόπους ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην.

Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἡ σύνοδος κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ συνέταξε τὰ ὀκτῶ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Εἰς τὰς συζητήσεις τῆς συνόδου διεκρίθη διὰ τὴν σοφίαν του ὁ νεαρὸς διάκονος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Ἀθανάσιος.

Ἐρωτήσεις : Τί ἦτο ὁ Ἀρειος ; Ποία ἦτο ἡ αἵρεσίς του ; Τί ἔκαμεν ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος σχετικῶς μὲ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου ;

ΕΞΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἡ νέα πρωτεύουσα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἦτο πόλις Ἑλληνική. Αἱ γύρω χώραι ἦσαν Ἑλληνικαί. Διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων του ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶχεν ἐξαπλωθῆ μέχρι τῆς Μεσοποταμίας, εἰς τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον. Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀπὸ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Ἠπείρου μέχρι τῆς Μεσοποταμίας καὶ εἰς τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον, ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ὡς γλῶσσαν εἶχε τὴν Ἑλληνικὴν. Βεβαίως εἰς τὴν Ἀνατολὴν οἱ κάτοικοι δὲν ἦσαν μόνον Ἕλληνες, ἦσαν πολλαὶ ἐθνικότητες, αἱ ὁποῖαι ὠμίλουν ἐκάστη τὴν γλῶσσαν τῆς, ἐπίσημον ὅμως κοινὴν γλῶσσαν εἶχον τὴν Ἑλληνικὴν. Ὅλοι λοιπὸν οἱ

λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς εἶχον κοινὴν τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Οἱ λαοί, οἱ ἀποτελοῦντες τὸ δυτικὸν τμήμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, εἶχον ἕκαστος τὴν γλῶσσάν των καὶ ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία εἶχεν ἐκεῖ γλῶσσαν τὴν Λατινικὴν, ἡ ὁποία ὠμιλεῖτο εἰς τὴν Ρώμην καὶ τὴν λοιπὴν Ἰταλίαν.

Κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπίσημος γλῶσσα τοῦ Κράτους ἦτο ἡ Λατινικὴ. Εἰς αὐτὴν συνετάσσοντο τὰ δημόσια ἔγγραφα, ἦσαν γραμμένοι οἱ νόμοι καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ γλῶσσα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Βαθμηδὸν ὅμως ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἤρχισε νὰ ἀντικαθίσταται διὰ τῆς Ἑλληνικῆς, διότι ὁ μεγαλύτερος πλεθυσμὸς ἦτο Ἑλληνικός.

Καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἔγινε καθαρῶς Ἑλληνικόν.

Τὸ 425 ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Β' ἵδρυσεν Πανεπιστήμιον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδιδάσκετο κυρίως ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα Ἑλληνικὰ συγγράμματα.

Ἐρωτήσεις: Πῶς διεδόθη εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα; Ποῖα κοινὰ γνωρίσματα εἶχον οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς Ἀνατολῆς; Ποῖαν γλῶσσαν εἶχεν ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία εἰς τὴν Ἀνατολὴν; Ποῖαν εἰς τὴν Δύσιν; Ποῖαν γλῶσσαν εἶχε τὸ Κράτος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν; Πῶς ἔγινε τὸ Ἀνατολικὸν τμήμα τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους; Τί ἵδρυσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Θεοδόσιος ὁ Β' ;

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ὁ Ἀθανάσιος ὠναμάσθη Μέγας, διότι ἦτο σοφὸς καὶ διότι ἐπολέμησε μὲ θάρρος τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὸ 296. Ἐκεῖ ἐσπούδασε καὶ ἐχειροτονήθη διάκονος τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου. Εἰς τὴν σύνοδον τῆς Νικαίας διεκρίθη εἰς τὸν πόλεμον τῆς αἵρέσεως τοῦ Ἀρείου.

Τὸ 326 ἀπέθανεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τὸν διεδέχθη εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον ὁ Ἀθανάσιος.

Οἱ Ἀρειανοί, παρ' ὄλην τὴν καταδίκην τῆς συνόδου, ἐξηκολούθουν νὰ πρεσβεύουν τὴν αἵρεσίν των καὶ ὁ Ἀθανάσιος ἐξηκολούθει τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον.

Οἱ Ἀρειανοὶ ὅμως ἦσαν παλὺ δυνατοὶ καὶ ἐξώρισαν τὸν Ἀθανάσιον δέκα φορές, παρ' ὄλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς αὐτὸν ὁ λαὸς τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἴκοσιν ἔτη ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξορίαν.

“Ὅταν αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔγινεν ὁ Ἀρειανὸς Οὐάλης, ἔστειλε πάλιν τὸν Ἀθανάσιον εἰς ἐξορίαν. Ὁ λαὸς ὅμως τῆς Ἀλεξανδρείας σύσσωμος ἀπήτησε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Ἀθανασίου ἐκ τῆς ἐξορίας. Ὁ αὐτοκράτωρ ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀνακαλέσῃ καὶ ὁ λαὸς τῆς Ἀλεξανδρείας τοῦ ἔκαμε μεγάλην ὑποδοχὴν.

“Ἐνεκεν ὅμως τῶν μεγάλων κακουχιῶν, ἠσθένησεν ὁ Ἀθανάσιος καὶ ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν τὴν 2 Μαΐου τοῦ 373.

Ὁ Ἀθανάσιος διεκρίθη διὰ τὸ θάρρος, τὸ ὁποῖον ἔδειχεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ διὰ τὰ συγγράμματα, τὰ ὁποῖα ἀφῆκεν.

Ἐρωτήσεις: Εἰς τί διεκρίθη ὁ Ἀθανάσιος; Τί ἔπαθεν; Ποῖος αὐτοκράτωρ τὸν κατεδίωξε; Πότε ἀπέθανεν;

Ο ΜΕΓΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καισάρειαν. Ἡ μήτηρ τοῦ Ἐμμέλεια, εὐσεβῆς Χριστιανή, τὸν ἀνέθρεψε παλὺ καλά. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐσπούδασεν εἰς τὴν πατρίδα του. “Ὅταν ἐμεγάλωσεν, ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ συνεχίσῃ τὰς σπουδὰς του. Τότε εἰς τὰς Ἀθήνας ἦσαν πολλοὶ φιλόσοφοι, οἱ ὁποῖοι ἐδίδασκον τοὺς νέους τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ τὴν ρητορικὴν τέχνην. Ἡ ρητορικὴ τέχνη ἦτα ὁ τρόπος πῶς νὰ ὁμιλοῦν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ τὰς διαφόρους συναθροίσεις.

Προσῆρχοντο λοιπὸν τότε εἰς τὰς Ἀθήνας νέοι ἐξ ὅ

λων τῶν μερῶν καὶ ἐσπούδαζον πλησίον τῶν φιλοσόφων. Ἐκαστος φιλόσοφος εἶχε τοὺς ἰδικούς του μαθητάς, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπλήρωνον διὰ τὴν διδασκαλίαν του.

Εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Βασίλειος ἐγνώρισε καὶ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, ὁ ὅποιος καὶ αὐτὸς ἐσπούδαζε καὶ οἱ δύο νέοι συνεδέθησαν διὰ στενῆς φιλίας.

Ὅταν ὁ Βασίλειος ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἔγινε δικηγόρος. Ἐπειδὴ ὁμως ἠσθάνετο μεγάλην κλίσιν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, μετέβη εἰς τὸν Πόντον, εἰς μίαν ἐξοχὴν τοῦ πατρὸς του, καὶ ἐκεῖ μὲ τὸν φίλον του Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν ἐμελέτων τὴν Ἁγίαν Γραφήν, τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ὠριγένους, μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως.

Μετὰ ταῦτα ἔγινεν ἐπίσκοπος Καισαρείας καὶ ἔζη ὡς ἀληθῆς Χριστιανός. Ὅλα τὰ εἰσοδήματά του διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ αὐτὸς ἔζη μὲ μεγάλην λιτότητα. Εἰς τὴν οἰκίαν του καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔτρωγον πολλοὶ πτωχοί. Ἰδρυσεν καὶ ἰδιαίτερον πτωχοκομεῖον. Ὅταν μίαν φαρὰν ἔγινεν εἰς τὴν πατρίδα του δυστυχία μεγάλη, αὐτὸς κατῶρθωσε νὰ μὴ ἀποθάνῃ κανεὶς ἀπὸ τὴν πείναν.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Οὐάλης, Ἀρειανός. Ὁ Μέγας Βασίλειος ἐπολέμει τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου καὶ ἐκίνησε τὴν ὄργην τοῦ αὐτοκράτορος. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι τῆς Ἀσίας ἢ ἐγίνοντο Ἀρειανοὶ ἐκ φόβου ἢ ἐσιώπων. Ὁ Βασίλειος ὁμως ἐξηκολούθει νὰ πολεμῇ μὲ θάρρος τὴν αἵρεσιν.

Ὁ Οὐάλης ἔμαθεν ὅλα αὐτὰ καὶ ἔστειλεν εἰς τὴν Καισαρείαν τὸν ἐπίτροπόν του Μόδεστον. Αὐτὸς ἠπέιλησε τὸν Βασίλειον, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ θὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὴν περιουσίαν, θὰ τὸν ἐξορίσῃ, θὰ τὸν βασανίσῃ καὶ ἐν τέλει θὰ τὸν φονεύσῃ.

Ὁ Βασίλειος ἀπήντησε μὲ θάρρος : «Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν μὲ φοβίζει. Περιουσίαν δὲν ἔχω. Ὁ ἄνθρωπος προσωρινῶς ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ σῶμά μου εἶναι τόσον ἀ-

σθηνικόν, ὥστε δὲν θὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰ βασανιστήρια. Ὁ θάνατος θὰ ἔλθῃ γρήγορα νὰ μὲ ἐνώσῃ μὲ τὸν Θεόν. Ἡμεῖς εἴμεθα ἄνθρωποι ἡσυχοὶ καὶ ταπεινοὶ πρὸς ὄλους. Ὅταν ὅμως πρόκειται περὶ θρησκείας, δὲν φοβούμεθα κανένα. Αὐτὰ νὰ εἴπῃς εἰς τὸν αὐτοκράτορα».

Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ἔμαθεν ἀπὸ τὸν Μόδεστον τὴν ἀπάντησιν τοῦ Βασιλείου, ἐθαύμασε τὸ θάρρος του καὶ δὲν τὸν ἐνώγησε πλέον.

Ὁ Βασίλειος ἐμελέτα πολὺ τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ συνίστα καὶ εἰς τοὺς νέους τὴν μελέτην των. Ἐγραψε πολλὰ συγγράμματα καὶ διὰ τὴν μεγάλην του εὐσέβειαν, τὴν πολυμάθειαν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν του, ὠνομάσθη **Μέγας**.

Ἐρωτήσεις: Ποῖος ἀνέθρεψε τὸν Βασίλειον; Τί ἐσπούδασεν εἰς τὰς Ἀθήνας; Ποῖον ἦτο τὸ πρῶτον ἐπάγγελμά του; Παῦ μετέβη μετὰ ταῦτα; Πῶς ἔζη ὡς ἐπίσκοπος; Τί ἔκαμεν ὁ Οὐάλης; Τί ἀπήντησεν εἰς αὐτὸν ὁ Βασίλειος; Διατί ὠνομάσθη Μέγας;

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν. Ἡ μήτηρ του Ἀνθοῦσα τὸν ἀνέθρεψε χριστιανικά. Ἐσπούδασεν εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν περίφημον ρήτορα Λιβάνιον. Αὐτὸς ἐθαύμασε τὴν εὐφυΐαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ Ἰωάννου καὶ ἔλεγεν, ὅτι θὰ τὸν ἄφινε διάδοχον, ἐὰν δὲν τὸν εἶχον κερδίσει οἱ Χριστιανοί. Ὁ Λιβάνιος ἦτο ἐθνικός.

Ὅταν ἐτελείωσε τὰς σπουδὰς του εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ὅπου ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος. Ἡ Ἀντιόχεια ἦτο πολυάνθρωπος πόλις καὶ εἶχε μίαν μεγάλην ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ὁ Ἰωάννης ἀπήγγελλε σπουδαίους λόγους καὶ ἡ φήμη του ἔφθασε μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Ἀρκάδιος, ἐκάλεσε τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὸν ἔκαμεν ἀρχιεπίσκοπον. Ἐκεῖ διεκρίθη διὰ τὴν σοφίαν του καὶ τὴν φιλανθρωπίαν του. Ἀπ' ἐκκλησίας κατηγορεῖ μὲ θάρρος τοὺς

κληρικούς και τούς ἄρχοντας, ὅταν ἔκαμνον παρεκτροπᾶς. Δὲν ἔκαμνε χάριν εἰς κανένα, ὅσον μεγάλος καὶ ἂν ἦτο. Πρὸς τούς κληρικούς ἦτο αὐστηρὸς. Τοὺς ἤθελε μορφωμένους, σεμνοὺς καὶ ἐναρέτους.

“Ὅλα τὰ εἰσοδήματά του τὰ ἔδιδεν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ αὐτὸς ἔζη λιτότατα. Ἰδρυσεν ὀρφανοτροφεῖα, σχολεῖα καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Αὐτοκράτειρα τότε ἦτο ἡ Εὐδοξία. Αὕτη ἠγάπα πολὺ τὰς διασκεδάσεις, τὴν πολυτέλειαν, τὰς ἐπιδείξεις καὶ τὰς ἀσωτείας. Καὶ ὅλοι οἱ αὐλικοὶ τὴν ἐμιμοῦντο καὶ ἔζων ἀντίθετα πρὸς τὰς παραγγελίας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Ὁ Ἰωάννης ἠλεγχεν ἀπ’ ἐκκλησίας, μὲ λόγους δριμύεις, τὰς παρεκτροπᾶς τῆς Εὐδοξίας καὶ τῶν αὐλικῶν της. Τοῦτο ἐκίνησε τὸ φοβερὸν μῖσος τῆς Εὐδοξίας ἐναντίον τοῦ Ἰωάννου καὶ μὲ διαφόρους συκοφαντίας ἔπεισε τὸν Ἀρκάδιον νὰ στείλῃ τὸν Ἰωάννην εἰς ἔξοριαν.

Μόλις ὅμως ὁ λαὸς ἐπληροφορήθη τὸ πρᾶγμα, ἔκαμνεν ἐπανάστασιν καὶ ἠνάγκασε τὸν Ἀρκάδιον νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν Ἰωάννην, πρὶν ἀκόμη ἀπομακρυνθῆ ἔκ τῆς πρωτεύουσας.

Ὁ Ἰωάννης ἐξηκολούθει μὲ τὸ ἴδιον θάρρος τὸν ἔλεγχον τῆς Εὐδοξίας.

Ἡ ἐπίμονος ὅμως αὕτη γυνὴ κατῶρθωσε καὶ δευτέραν φοράν νὰ ἐξορίσῃ τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν Κακουσὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὅταν ὁ Ἰωάννης, ὑπὸ συνοδείαν, ἐπορεύετο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας του, ἀπὸ τὰς πολλὰς κακουχίας ἀπέθανε πρὶν φθάσῃ εἰς τὴν Κακουσὸν.

Ὁ Ἰωάννης ἦτο σπουδαῖος ρήτωρ. Ὡμίλει θαυμάσια καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόστομος. Ἐγραψε καὶ πολλὰ συγγράμματα μεγάλης ἀξίας.

Ἐρωτήσεις: Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χρυσόστομος ; Ποῦ ἐσπούδασε ; Τί ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ Λιβάνιος ; Ποῦ ἐγενε πρεσβύτερος ; Τί ἔκαμνεν ὡς ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ; Τί τοῦ ἔκαμνεν ἡ Εὐδοξία ; Διατί λέγεται Χρυσόστομος ;

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ

Μετὰ τὸν Μέγαν Κωνσταντῖνον ἔγιναν διάφοροι ἄλλοι αὐτοκράτορες καὶ τὸ 379 ἔγινεν ὁ Θεοδόσιος. Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν λαὸς βάρβαρος, οἱ Βησιγόθοι, ἐπέρασαν τὸν Δούναβιν ποταμὸν καὶ προχωροῦντες πρὸς νότον, κατέστρεφον τὰς χώρας τοῦ Κράτους. Ὁ Θεοδόσιος τοὺς ἐνίκησε καὶ τοὺς ἐδέχθη εἰς τὸν στρατὸν τοῦ ὡς συμμάχους.

Ὁ Θεοδόσιος ἐπροστάτευσε πολὺ τὸν Χριστιανισμόν, κατεδίωξε τὴν εἰδωλολατρειάν καὶ διὰ νόμων καθώρισε τὸν Χριστιανισμόν ὡς ἐπίσημον θρησκείαν τοῦ Κράτους. Ἐκλείσσε τὰς ἀρχαίους ναοὺς, ἔκλεισε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ κατήργησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Πολλοὶ Χριστιανοί, καὶ μάλιστα οἱ μοναχοί, νομίζοντες ὅτι προσφέρουν μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὸν Χριστιανισμόν, κατέστρεφον πολλοὺς ὡραίους ἀρχαίους ναοὺς καὶ πολλὰ ἀγάλματα καὶ ἄλλα ἔργα Τέχνης.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνεφάνη καὶ ἕτερος αἰρετικός, ὁ Μακεδόνιος, ὁ ὁποῖος δὲν παρεδέχετο τὴν θεότητα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Θεοδόσιος συνεκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν δευτέραν Οἰκουμενικὴν σύνοδον τὸ 381, ἣ ὁποία κατεδίκασε τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδονίου καὶ συνεπλήρωσε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Μέχρι τοῦ Θεοδοσίου τὸ παλαιὸν Ρωμαϊκὸν κράτος ἦτο ἠνωμένον, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Θεοδόσιος πρὶν ἀποθάνῃ, διήρесе τὸ ἀπέραντον Ρωμαϊκὸν κράτος εἰς δύο, εἰς Ἀνατολικόν, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ εἰς Δυτικόν, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Ρώμην. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἀφῆκε διάδοχον τὸν μεγαλύτερον υἱὸν τοῦ Ἀρκάδιον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον τὸν μικρότερον Ὀνώριον.

Τὸ Ἀνατολικὸν κράτος ἔγινε βαθμηδὸν Ἑλληνικὸν καὶ αὐτοῦ τὰς τύχας θὰ περιγράψωμεν.

Ἐπειδὴ ὁ Θεοδόσιος προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὸ Κράτος καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὠνομάσθη
Μέγας.

Ἐρωτήσεις: Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοδοσίου ποῖοι ἐχθροὶ εἰσέβαλον εἰς τὸ κράτος; Τί ἔκαμε διὰ τὸ Χριστιανισμὸν ὁ Θεοδόσιος; Τί ἔκαμε διὰ τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδανίου; Τί ἔκαμε τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος;

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Ο ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ

Τὸ Δυτικὸν κράτος ἔζησε μόνον 80 ἔτη. Διηρέθη εἰς ἄλλα μικρότερα καὶ αὐτὰ εἶναι σχεδὸν τὰ σημερινὰ κράτη τῆς Εὐρώπης. Τὸ Ἀνατολικὸν ὅμως κράτος, τὸ ὁποῖον ἐξελληνίσθη καὶ ὠνομάζετο Βυζαντινὸν Ἑλληνικὸν κράτος, ἔζησε 1000 ἔτη.

Μετὰ τὸν Ἀρκάδιον ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοδοσίου ὁ Β'. Ἡ ἀδελφή του Πουλχερία τοῦ ἔδωσε σύζυγον τὴν Ἀθηναίαν Εὐδοκίαν, ἡ ὁποία ἴδρυσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Πανδιδακτήριον (Πανεπιστήμιον), εἰς τὸ ὁποῖον ἐδιδάσκετο ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ Τέχνη. Τὸ Πανεπιστήμιον αὐτὸ συνετέλεσε πολὺ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὸν ἐξελληνισμὸν τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους.

Εἰς τὰ 518 ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Ἰουστινιανός, εἰς ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων αὐτακρατόρων. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Δαρδανίαν τῆς Μακεδονίας ἐξ οἰκογενείας χωρικῶν. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἶχε θεῖον στρατηγόν, τὸν Ἰουστίνον, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν καὶ ἐφρόντισε δὲ τὴν μὀρφωσίν του.

Ὁ Ἰουστινιανός εἶχε μεγάλα φυσικὰ προτερήματα. Ἦτο μετρίου ἀναστήματος, μὲ στήθος πλατὺ, πρόσωπον ἀνθηρὸν καὶ φυσιογνωμίαν γαλήνιαν. Τὸ σῶμά του ἦτο ρωμαλέον καὶ ἡ ψυχὴ του διαρκῶς ἀνήσυχος.

Εἶχεν ἐξαιρετικὴν ἀντοχὴν εἰς τοὺς κόπους. Ἐγνώριζε κάθε ἐπιστήμην καὶ τέχνην. Ἦτο καὶ ποιητὴς καὶ ἀρχιτέκτων καὶ νομικὸς καὶ θεολόγος. Ἰδίως εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκλέγῃ τοὺς καταλλήλους συνεργάτας.

Ἡ σύζυγός του Θεοδώρα κατήγετο ἀπὸ ταπεινὴν οἰκογένειαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἶχεν ὅμως τόλμην μεγάλην, μεγαλοπρέπειαν καὶ εὐφυΐαν.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἔγινε μία μεγάλη ἐπανάστασις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ ὁποία ὠνομάσθη «Σ τ ἄ σ ι ς τ ο ὺ Ν ἱ κ α» καὶ ἔγινεν ἀπὸ τὴν ἐξῆς αἰτίαν :

Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὑπῆρχεν εὐρύχωρος Ἰππόδρομος, δηλαδὴ μέρος μεγάλο, κλεισμένον γύρω γύρω μὲ καθίσματα πολλὰ διὰ τοὺς θεατάς, ὅπως εἶναι περίπου σήμερον τὸ Ἀθηναϊκὸν στάδιον, ὅπου ἐγίνοντο ἄρματοδρομίαι. Αἱ ἄρματοδρομίαι ἦσαν ἀγῶνες ἀμαξῶν διτροχῶν μὲ ἐκλεκτὰ ἄλογα, μὲ ἡνιόχους ἐπιτηδεῖους, οἱ ὅποιοι συνηγωνίζοντο ποῖος θὰ περάσῃ τὸν ἄλλον εἰς τὸ τρέξιμον. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ ἤρεσκον πολὺ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ὅπως ἤρεσκον παλαιότερα καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ρώμης.

Ὁ λαὸς ἐλάμβανε τὸ μέρος τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἄρματηλάτου καὶ παρηκολούθει μὲ φανατισμὸν τὰς ἄρματοδρομίας. Βαθμηδὸν ἐσχηματίσθησαν κόμματα μὲ ἰδιαίτερα ὀνόματα καὶ ἐκ τῶν κομμάτων τούτων ἐπεκράτησαν δύο, οἱ Πράσινοι καὶ οἱ Βένετοι.

Οἱ πράσινοι καὶ οἱ Βένετοι πολλάκις ἤρχοντο εἰς ρῆξιν καὶ ἐντὸς τοῦ Ἰπποδρόμου καὶ ἐκτός.

Μίαν φορὰν, ἐνῶ ἐγίνοντο εἰς τὸν Ἰππόδρομον ἄρματοδρομίαι, εἰς τὰς ὁποίας παρευρίσκετο καὶ ὁ Ἰουστινιανός, οἱ Πράσινοι καὶ οἱ Βένετοι συνεκρούσθησαν. Ὁ Ἰουστινιανὸς διέταξε στρατιώτας νὰ τοὺς καθησυχάσουν. Αὐτοὶ ὅμως ἠνώθησαν, ἐξῆλθον ἀπὸ τὸν Ἰππόδρομον εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἤρχισαν νὰ φονεύουν, νὰ πυρπολοῦν καὶ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκαίετο.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐφοβήθη καὶ συνεκάλεσεν εἰς τὰ ἀνάκτορά του συμβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον παρευρίσκετο καὶ ἡ Θεοδώρα. Οἱ σύμβουλοι τοῦ αὐτοκράτορος τὸν συνεβούλευσαν νὰ φύγῃ, διότι ἡ ζωὴ του κινδυνεύει. Ὁ

Ίουστινιανὸς ἐδέχθη τὴν γνώμην των. Ἡ τολμηρὰ ὅμως Θεοδώρα σηκώνεται καὶ λέγει: «Ἐγὼ νομίζω, ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν πρέπει ποτὲ νὰ φεύγη. Ἐγὼ πρατιμῶ νὰ ἀποθάνω, παρὰ νὰ μὴ μὲ λέγουν βασίλισσαν. Εἰς ἐμὲ ἀρέσκει ἕν παλαιὸν λόγιον: «Καλὸν σάβανον ἢ βασιλεία».

Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἔδωσαν θάρρος εἰς ὄλους καὶ ὁ Ίουστινιανὸς διέταξε τὸν στρατηγὸν τοῦ Βελισσάριον νὰ πάοη στρατὸν καὶ νὰ διαλύσῃ τοὺς ἐπαναστάτας μὲ κάθε θυσίαν. Ὁ Βελισσάριος ὥρμησε κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν, πολλοὺς ἐξ αὐτῶν ἐφόνευσεν. ἄλλους συνέλαβεν αἰγμάλωτους καὶ τοὺς ἄλλους διέλυσεν. Ὠνομάσθη «στάσις τοῦ Νίκα», διότι οἱ ἐπαναστάται εἶχον ὡς σύθημα τὴν λέξιν «νίκα».

Πολεμικὰ κατορθώματα τοῦ Ίουστινιανοῦ.—Εἰς τὴν Ἀφρικὴν οἱ Βανδῆλοι εἶχον ἰδρῦσει δυνατὸν κράτος, μὲ πρωτεύουσαν τὴν Καρχηδόνα. Οἱ στόλοι τῶν Βανδῆλων ἔκαμνον ἐπιδρομὰς εἰς ὄλην τὴν Μεσόγειον καὶ ἔβλαπτον τὰς χώρας τοῦ βυζαντινοῦ κράτους. Ὁ Ίουστινιανὸς ἔστειλεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν τὸν Βελισσάριον, ὁ ὁποῖος κατώρθωσεν εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν νὰ νικήσῃ τοὺς Βανδῆλους καὶ νὰ συλλάβῃ αἰγμάλωτον τὸν βασιλέα των Γελίμερον, τὸν ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπειτα ὁ Βελισσάριος ἐξεστράτευσεν εἰς τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν, ἐνίκησε τὸν βασιλέα τῶν Γότθων Οὐιτίνιν, τὸν συνέλαβεν αἰγμάλωτον καὶ τὸν ἔφερεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην βασιλεὺς τῆς Περσίας ἦτο Χασρόης ὁ Α΄, ἄνθρωπος πολεμικὸς καὶ δραστήριος. Αὐτὸς εἰσέβαλεν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γῶρας καὶ κατέλαβε τὴν Συρίαν. Ὁ Ίουστινιανὸς στέλλει ἐναντίον του τὸν Βελισσάριον, ὁ ὁποῖος ἔπειτα ἀπὸ μακροῦς πολέμου, ἠνάνκασε τὸν Χασρόην νὰ ὑπογράψῃ εἰρήνην τιμητικὴν διὰ τὸν Ίουστινιανόν.

Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ βόρεια μέρη τῆς αὐτοκρατορίας διάφοροι ἐχθροὶ διέβαινον τὸν Δούναβιν καὶ ἐλεηλάτουσαν

τὰς χώρας τῆς αὐτοκρατορίας, ὁ Ἰουστινιανὸς κατεσκεύασε πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη τείχη καὶ φρουρία, εἰς τὰ ὁποῖοι ἔβαλε φρουράς, διὰ νὰ ἐμποδίζουσιν τὰς ἐπιδρομὰς. Κατεσκεύασεν ἐπίσης δρόμους, γεφύρας, ἀποθήκας διὰ τροφίμα, διὰ νὰ κινήται εὐκόλα ὁ στρατὸς καὶ ἔχη τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως.

Εἰρηνικὰ ἔργα τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ δὲν ὑπῆρχον νόμοι τακτικοί, ἀλλὰ πλῆθος διαταγμάτων αὐτοκρατορικῶν, νόμων διαφόρων ἐποχῶν καὶ οἱ δικασταὶ δὲν ἐγνώριζον κατὰ ποίους νόμους νὰ δικάζουσιν.

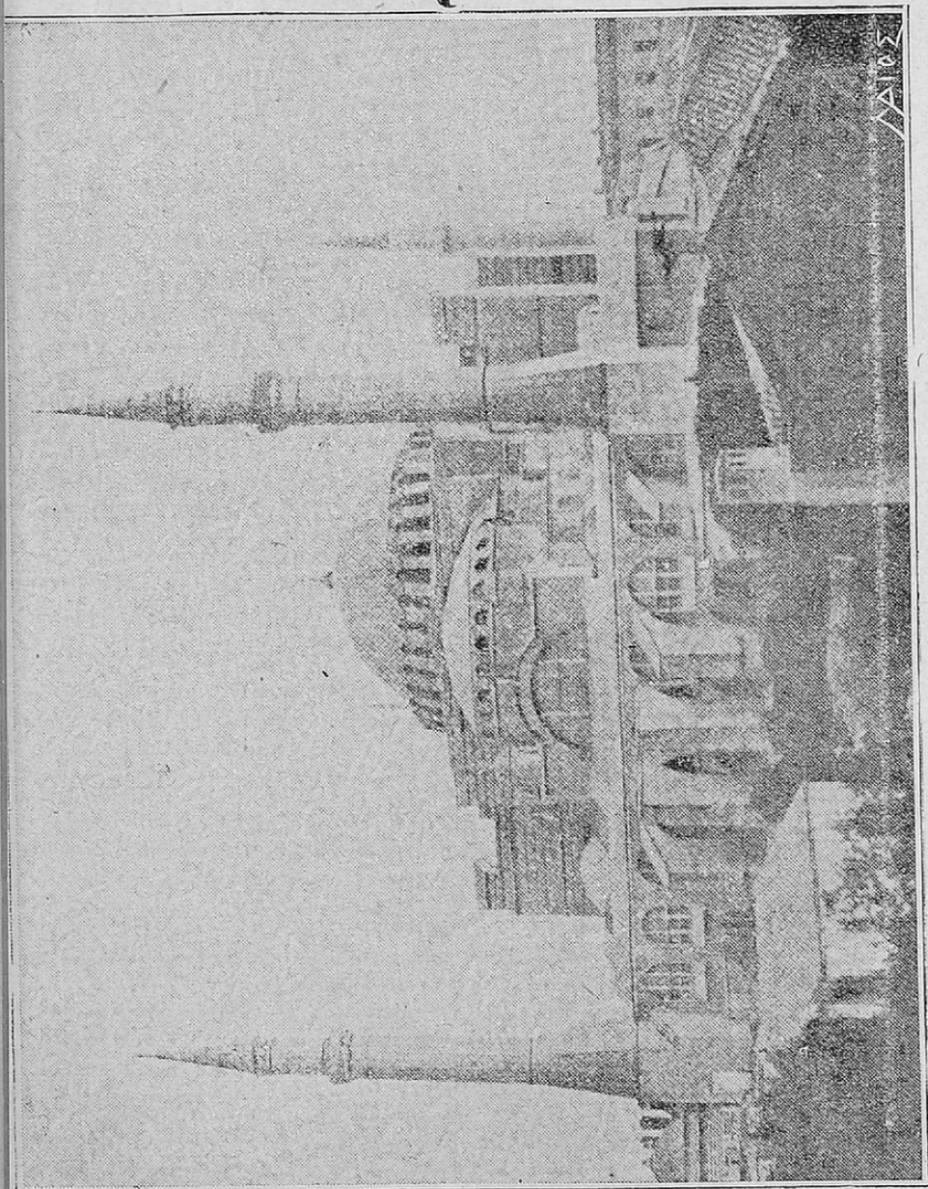
Ὁ Ἰουστινιανὸς συνέστησεν ἐπιτροπὴν ἐκ νομομαθῶν, ἐκ τῶν ὁπαιῶν ἐπισημότερος ἦτο ὁ Τριβωνιανός. Αὐτοὶ ἐτακτοποίησαν τοὺς νόμους καὶ τὰ διατάγματα καὶ ἔκαμαν τὸν Ἰουστινιανέιον κώδικα, τὸν Πανδέκτην καὶ τὰς Εἰσηγήσεις. Ὁ Ἰουστινιανὸς ἔκαμε καὶ ἰδικούς τοῦ νόμου, οἱ ὁποῖοι ὠνομάσθησαν Νεαραί. Ὁ Κώδιξ, ὁ Πανδέκτης, αἱ Εἰσηγήσεις καὶ αἱ Νεαραὶ σπυδάζονται σήμερον εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐδόξεσε πολὺ τὸν Ἰουστινιανόν.

Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα εἰργάσθησαν πολὺ καὶ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἔστειλαν ἱεραποστόλους εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου καὶ ἐκήρυττον τὸν Χριστιανισμόν.

Ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα ἔκτισαν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ Κράτους νοσοκομεῖα, γηροκομεῖα, πτωχοκομεῖα καὶ ἄλλα φιλανθρωπικὰ καταστήματα.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἀπεφάσισε νὰ οἰκοδομήσῃ ναὸν τὸσον μεγαλοπρεπῆ, πὺν ὅμοιος μὲ αὐτὸν νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἄλλος εἰς τὸν κόσμον. Ἐκάλεσε τοὺς δύο καλυτέρους Ἕλληνας μηχανικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τὸν Ἀνθέμιον καὶ τὸν Ἰσίδωρον καὶ εἰς αὐτοὺς ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου. Ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν των ἄφθονα χρήματα καὶ ἐκλεκτὰ ὑλικά καὶ οἱ διάσημοι μηχανικοὶ ἐντὸς πέντε ἐτῶν ὠκοδόμησαν τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Ἡ Ἁγία Σοφία ὅπως εἶναι σήμερα.

“Όταν εις τὰ 537 ἔγιναν τὰ ἐγκαίνια, ὁ Ἰουστινιανός, θαυμάζων τὸ ἔργον, ἀνεφώνησε : «νενίκηκά σε, Σολομών». Ἐνίκησε δηλαδή τὸν Σολομώντα, οἰκοδομήσας ναὸν μεγαλοπρεπέστερον ἀπὸ τὸν ἰδικόν του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ἐσωτερικῶς ἐστολίσθη ὁ ναὸς μὲ εἰκόνας ἐκλεκτάς, μὲ ψηφιδωτὰ καὶ μὲ στολίσματα ἄφθονα ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ ἔλεφαντόδοντος.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐπὶ χίλια σχεδὸν ἔτη ἔγιναν αἱ μεγαλύτεραι θρησκευτικαὶ τελεταί, καὶ ἔνδοξοι αὐτοκράτορες καὶ πατριάρχαι ἐφρόντισαν διὰ τὴν συντήρησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ναοῦ. Καὶ ὅταν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων, τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς ἀλώσεως ἡ Ἁγία Σοφία μετεβλήθη εἰς τζαμί καὶ εἶναι μέχρι σήμερον τοιοῦτον. Πρὸς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν στρέφονται σήμερον οἱ πόθοι καὶ αἱ ἐλπίδες τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ διεδόθη εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος καὶ ἡ μεταξοσκωληκοτροφία.

Ἕλληνες μοναχοὶ ἦλθον εἰς τὴν Κίνα, ὅπου ἤκμαζεν ἡ βιομηχανία τῆς μετάξης, καὶ κρυφίως εἰς τὰς ράβδους τῶν ἔκρυσαν αὐγὰ μεταξοσκώληκος, διότι ἀπηγορεύετο ἡ ἐξαγωγή τῶν, καὶ τὰ ἔφεραν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Βραδύτερον διεδόθη ἡ μεταξοσκωληκοτροφία εἰς ὅλον τὸ Κράτος καὶ ἀπετέλεσε σπουδαίαν βιομηχανίαν.

Διὰ τὰ μεγάλα αὐτὰ ἔργα του ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνεδείχθη εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου.

*** Ε ρ ω τ ῆ σ ε ι ς :** Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Ἰουστινιανός ; Τί ἦτο ἡ «στάσις τοῦ Νίκα» ; Τί εἶπεν ἡ Θεοδώρα ; Ποῖα εἶναι τὰ πολεμικὰ κατορθώματα τοῦ Ἰουστινιανοῦ ; Ποῖα εἰρηνικὰ ἔργα ἔκαμε ; Τί ἔκτισεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ;

ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ

Μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν ἔγιναν διάφοροι αὐτοκράτορες ἄσημοι καὶ ἀνάξιοι. Καὶ ἐνῶ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τὸ Βυζαντινὸν κράτος ἦτο σχεδὸν ὅσον ἦτο ἄλλοτε τὸ Ρωμαϊκόν, ἐπὶ τῶν ἀναξίων διαδόχων τοῦ εἶχε περιορισθῆ κατὰ πολὺ. Διάφοροι λαοὶ ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα ἔκαμνον ἐκστρατείας καὶ ἐκυρίευσαν πολλὰ μέρη τοῦ κράτους. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος μάλιστα Φωκά ἐπεκρατεῖ γενικὴ παραλυσία εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους.

Οἱ Πέρσαι ἐπροχώρησαν πρὸς δυσμάς, ἐκυρίευσαν τὴν Παλαιστίνην καὶ ἤρπασαν καὶ τὸν Τίμιον Σταυρόν, τὸν ὁποῖον εἶχε εὖρη ἡ Ἁγία Ἑλένη. Ἐπροχώρησαν μάλιστα μέχρι τῆς Χαλκηδόνος, ἡ ὁποία εὐρίσκεται ἀντίκρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ τὸ βόρειον μέρος παλιν οἱ Ἄβαροι, λαὸς κατοικῶν πρὸς βορρὰν τοῦ Δουναβέως, ἔκαμνον ἐπιδρομὰς καὶ ἐλεηλάτουν τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν.

Ὁ στρατὸς βλέπων τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ κράτους, ἐπανεστάτησεν, ἐξεδίωξε τὸν Φωκᾶν καὶ ἀνεκهرυξεν αὐτοκράτορα τὸν Ἡράκλειον εἰς τὰ 610.

Ὁ Ἡράκλειος κατήγετο ἀπὸ τὴν Καπαδοκίαν καὶ ἦτα υἱὸς στρατηγοῦ. Εἶχε σῶμα ρωμαλέον καὶ ψυχὴν γενναίαν.

Ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ, εὖρε τὰ ταμεῖα τοῦ κράτους κενὰ καὶ τὸν στρατὸν σχεδὸν διαλελυμένον. Οἱ Πέρσαι εὐρίσκοντο ἀντίκρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ οἱ Ἄβαροι ἐξηκολούθουν τὰς ἐπιδρομὰς των.

Ὁ Ἡράκλειος δὲν ἐπεχείρησεν ἀμέσως πολέμους. Ἐφρόντισε πρῶτον νὰ βελτιώσῃ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους καὶ νὰ διοργανώσῃ τὸν στρατὸν. Καὶ ἐντὸς δέκα ἐτῶν κατάρθωσε καὶ χρήματα πολλὰ νὰ οἰκονομήσῃ καὶ στρατὸν καὶ στόλον νὰ διοργανώσῃ.

Εἰς τὰ 622, ἀφοῦ ἔκαμεν εἰρήνην μὲ τοὺς Ἀβάρους, ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ ἐναντίον τῶν Περσῶν. Εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἄφησεν ἐπιτρόπους τὸν μι-

κρόν υἱόν του Κωνσταντίνου, τὸν πατριάρχην Σέργιον καὶ τὸν ὑπουργόν του Βῶνον.

Ἐποὺ ἐώρτασεν ὁ Ἡράκλειος τὸ Πάσχα τὸ ἔτος 622, προσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ὄχι ὡς αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης, μὲ μαῦρα πέδιλα καὶ ὄχι μὲ κόκκινα, ὅπως ἐφόρουσιν οἱ αὐτοκράτορες. Ἐκεῖ ἔπεσε πρηνὴς εἰς τὸ Ἱερόν, προσυχήθη καὶ ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ. Ἐπειτα πορεύεται εἰς τὴν παραλίαν καὶ ἐπιβιβάζεται εἰς τὸν στόλον. Ἄναρίθμητος λαὸς ἐπευφήμει τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἤρχετο νὰ ἐπανέλθῃ νικητῆς.

Καὶ δὲν ἐπετέθη κατὰ τῶν Περσῶν, τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν Χαλκηδόνα, ἀλλὰ μετέφερε τὸν πόλεμον εἰς αὐτὴν τὴν Περσίαν. Φθάνει εἰς τὴν Κιλικίαν καὶ διατρέχει νικητῆς τὴν Ἀρμενίαν καὶ Συρίαν.

Οἱ Πέρσαι τῆς Χαλκηδόνας, βλέποντες ὅτι κινδυνεύει ἡ πατρίς των, ἔφυγαν, ἄφησαν ἐλευθέραν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Περσίαν. Παντοῦ ὅμως ὁ Ἡράκλειος νικᾷ καὶ ἀπελευθερώνει πόλεις καὶ αἰχμαλώτους Χριστιανούς.

Βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ὁ Χοσρόης ὁ Β'. Αὐτός, διὰ νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Ἡράκλειον νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Περσίαν, στέλλει ἓν μέρος τοῦ στρατοῦ του νὰ πολιορκήσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Συγχρόνως καὶ οἱ Ἄβαροι, παρὰ τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης, ἔρχονται μὲ ἄλλους βαρβάρους λαοὺς καὶ πολιορκοῦν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀβάρων ζητεῖ νὰ παραδοθῇ ἡ πόλις, διότι οἱ κάτοικοι εἶναι ἀδύνατον νὰ τοῦ διαφύγουν, ἐκτὸς ἂν γίνουν ψάρια καὶ φύγουν διὰ θαλάσσης ἢ πτηνὰ καὶ πετάξουν εἰς τὸν οὐρανόν.

Ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ ὑπουργὸς Βῶνος ἀπέκρουσαν τὴν πρότασιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἀβάρων. Ἐποὺ ἠτοίμασαν καλὰ τὴν ἀμυναν τῆς πόλεως, μετέβησαν μὲ πλῆθος λαοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν καὶ ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου. Τότε, πλήρεις θάρρους, ὥρμησαν κατὰ τῶν Ἀβάρων, τοὺς ἐνίκησαν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγουν.

Ἐπειδὴ ἡ νίκη αὕτη ἔγινε μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου, ὁ Σέργιος ἔκαμε τὸν Ἀκάθιστον ὕμνον, ὁ ὁποῖος ψάλλεται εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκάστην Παρασκευὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ τὸ τροπάριον :

Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
Ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
Ἀναγράφω Σοι, ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
Ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
Ἵνα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὁ Ἡράκλειος μαθὼν ὅτι ἐσώθη ἡ πρωτεύουσα, ἐξηκολούθησε μὲ περισσότερον θάρρος τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν. Ἐνίκησε τοὺς Πέρσας πλησίον τῆς πόλεως Νινευῖ εἰς τοὺς ἰδίους τόπους, ὅπου πρὸ χιλίων ἐτῶν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τοὺς εἶχε νικήσει, καὶ ἀφοῦ ἐκυρίευσεν πολλὰς πόλεις καὶ ἀπεκόμισεν πλουσιώτατα λάφυρα, ἐπλησίασεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Περσίας Κτησιφῶντα.

Οἱ Πέρσαι τότε ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπογράψουν ταπεινωτικὴν εἰρήνην. Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ γῶραι, τὰς ὁποίας εἶχον κατοικήσει οἱ Πέρσαι, ἀπεδόθησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας· ἐπίσης ἀπεδόθη καὶ ὁ Τίμιος Σταυρός, τὸν ὁποῖον οἱ Πέρσαι εἶχον ἀρπάσει ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Ἡράκλειος θριαμβευτῆς ἐπιστρέφει διὰ τῆς Μικροῦς Ἀσίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Εἰς προὔπαντησίν του ἐξῆλθεν ὁλος ὁ λαός, οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ πατριάρχης Σέργιος. Ὁ Ἡράκλειος εἰσέρχεται μὲ θρίαμβον εἰς τὴν πόλιν. Προπορεύονται ἄνδρες κρατοῦντες ὕψηλὰ τὸν Τίμιον Σταυρὸν καὶ ἀκολουθεῖ ὁ Ἡράκλειος εἰς ἅμαξαν, συρομένην ὑπὸ τεσσάρων ἐλεφάντων. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτο μία ἀπὸ τὰς ἐνδοξοτέρας, πού εἶδεν ἡ Κωνσταντινούπολις.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος 629 ὁ Ἡράκλειος μετέβη εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ ὕψωσε τὸν Τίμιον Σταυρὸν, τὴν ἰδίαν

ἡμέραν, πὺν τὸν ὕψωσε καὶ ἡ Ἁγία Ἐλένη, δηλαδὴ τὴν 14ην Σεπτεμβρίου.

Αἰφνιδίως ὅμως ἀναφαίνεται ἄλλος ἐχθρὸς ἐπικίνδυνος, οἱ Ἄραβες, ἀπὸ τὰ βάρη τῆς Ἀραβίας, οἱ ὅποιοι προχωροῦν πρὸς βορρᾶν καὶ κατακτοῦν τὰς χώρας τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην.

Οἱ Ἄραβες εἶχον θρησκείαν τὴν Μωαμεθανικὴν καὶ περὶ αὐτῆς θὰ ὁμιλήσωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

Ὁ Ἡράκλειος ἀπέθανε τὸ 641.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο τὸ Κράτος, ὅταν ἔγινεν αὐτοκράτωρ ὁ Ἡράκλειος ; Ποίους ἄφησεν ἐπιτρόπους ὁ Ἡράκλειος, πρὶν ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν Περσῶν ; Ποῦ ἐπολέμησε τοὺς Πέρσας ; Τί ἔκαμον οἱ Ἄραβες ; Πῶς ἐσώθη ἡ Πόλις ; Ποίαν εἰρήνην ἔκαμεν ὁ Ἡράκλειος μετὰ τοὺς Πέρσας ; Τί ἐπῆρεν ἀπὸ τοὺς Πέρσας ; Πῶς ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Τί ἔκαμεν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ;

ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΣΜΟΣ

Ο ΜΩΑΜΕΘ

Οἱ Ἄραβες ἦσαν εἰδωλολάτραι, χωρισμένοι εἰς πολλὰς φυλάς, εἶχον ὅμως μίαν κοινὴν ἱερὰν πόλιν, τὴν Μέκκαν, ὅπου μετέβαινον καὶ προσεκύνουν.

Εἰς πτωχὸς ποιμὴν Ἄραβ, ὁ Μωάμεθ, εἶδε μίαν ἡμέραν ἓν ὄραμα : Ἐπαρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ καὶ τοῦ εἶπε : «Κήρυξε». Ἀπὸ τότε ὁ Μωάμεθ ἐθεώρησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς προφήτην καὶ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ νέαν θρησκείαν μετὰ τῶν ὁμοεθνῶν του.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἄραβες τὸν κατεδίωξαν καὶ διὰ νὰ σωθῆ, ἤναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν πόλιν Μεδίναν. Ἐξηκολούθησεν ὅμως μετὰ ἐπιμονὴν τὴν διδασκαλίαν του καὶ

οἱ Ἄραβες ἐπίστευσαν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ καὶ ἠνώθησαν ὅλοι μαζί. Ὅσοι πιστεύουν εἰς τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, λέγονται Μωαμεθανοὶ καὶ ἡ θρησκεία των Μωαμεθανισμός.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Μωάμεθ περιέχεται εἰς τὸ Κοράνιον.

Οἱ Μωαμεθανοὶ πιστεύουν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν προφητῶν. Ὁ Ἀβραάμ, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Χριστὸς εἶναι προφῆται, ὁ μεγαλύτερος ὅλων ὅμως εἶναι ὁ Μωάμεθ. Τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως θὰ ἀναστηθοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ θὰ κριθοῦν, καὶ οἱ μὲν κακοὶ θὰ ριφθοῦν εἰς τὸν Ἄδην, οἱ δὲ ἀγαθοὶ θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν Παράδεισον, ὅπου ποταμοὶ ρέουν μέλι καὶ γάλα. Εἰς τὸν Παράδεισον θὰ εἰσέλθουν ὅσοι πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, κάμνουν τὰς προσευχάς, τὰς νηστείας καὶ ἐλεημοσύνας. Πρῶται ἐξ ὅλων ὅμως εἰσέρχονται ὅσοι πίπτουν εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὴν διάδοσιν τῆς θρησκείας τοῦ Ἄ λ λ ά χ (Θεοῦ).

Ὁ Μωαμεθανισμὸς διεδόθη γρήγορα μεταξὺ τῶν Ἀράβων καὶ ἄλλων λαῶν καὶ ἀπετέλεσεν ἐχθρὸν ἐπικίνδυνον τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς Πῶς ἦσαν οἱ Ἄραβες ; Τί εἶδεν ὁ Μωάμεθ ; Πῶς ἐφέρθησαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἄραβες κατ' ἀρχάς ; Ποῦ περιέχεται ἡ διδασκαλία τοῦ Μωάμεθ ; Τί πιστεύουν οἱ Μωαμεθανοὶ ;

ΑΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ

Ὁ Μωάμεθ εἶπεν εἶπη : «Πολεμεῖτε ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν πιστεύουν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν προφήτην του».

Οἱ Ἄραβες φανατισμένοι ἀπὸ τὴν νέαν θρησκείαν των ἤρχισαν τὸν ἱ ε ρ ὸ ν π ὅ λ ε μ ο ν.

Δύο ἔθνη ἦσαν τότε πλοῦσια γειτονικά τῶν Ἀράβων, τὸ Περσικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Ἀκράτητοι οἱ Ἄραβες ὤρμησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Συρίαν, τὴν ὁποίαν ὑπέταξαν τὸ 638. Ἐκυρίευσαν τὴν μίαν πόλιν μετὰ τὴν ἄλλην καὶ πλοῦσια λάφυρα εὔρισκον. Αὐτοί, συνη-

θισμένοι εις τὸν πτωχὸν βίον τῆς ἐρήμου, ἐθαμβώθησαν ἀπὸ τὰ πλοῦτη τῶν χωρῶν, τὰς ὁποίας κατέκτων, καὶ ἡ ὀρμὴ των ἠϋξανεν. Ἡ ἰδέα δὲ ὅτι καὶ ἔν ἀποθά- νουν εις τὸν πόλεμον, θὰ εὔρουν εις τὸν Παράδεισον πολλὰς ἀπολαύσεις, τοὺς ἔδινε περισσότερον θάρρος.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Συρίας, ἔν μέρος τοῦ στρα- τοῦ των βαδίζει κατὰ τῆς Περσίας, τὴν ὁποίαν ὑποτάσ- σει. Ἄλλος στρατὸς ὑποτάσσει τὴν Αἴγυπτον, τὴν Βυ- ζαντινὴν Ἀφρικὴν, διέρχεται τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλ- τᾶρ καὶ κυριεύει τὴν Ἰσπανίαν.

Ἐπειτα οἱ Ἀραβες ἐναυπήγησαν στόλον, ἐκυρίευ- σαν τὴν Κύπρον, τὴν Ρόδον, ἄλλας πολλὰς Ἑλληνικὰς νήσους καὶ ἐλεπλάτουν τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἄλλος στρατὸς των κυριεύει τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ προχωρεῖ κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ 675 ἔφθα- σεν εις τὴν Χαλκηδόνα, ἀντίκρου τῆς Κωνσταντινουπό- λεως.

Χαλίφης (ἀρχηγὸς) τῶν Ἀράβων, ἦτο ὁ Μωαβίας, καὶ αὐτοκράτωρ εις τὴν Κωνσταντινούπολιν, Κωνσταν- τίνος ὁ Πωνωνᾶτος.

Ὁ Μωαβίας μὲ πολυάριθμον στρατὸν καὶ στόλον, ἐ- πολιόρκησε τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπτὰ ἔτη διήρκεσεν ἡ πολιορκία. Οἱ Ἀραβες ἐπετί- θεντο μὲ λύσσαν κατὰ τῆς Πόλεως, ἀλλὰ οἱ Ἕλληνες πάντοτε τοὺς ἀπέκρουον.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἔζη εις τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἕλλην μηχανικὸς ὀνομαζόμενος Καλλίνικος. Αὐτὸς ἐφευρεῖ ἓν μίγμα χημικόν, τὸ ὁποῖον ἔκαie καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ὑ γ ρ ὀ ν π Ὑ ο. Μὲ διαφόρους σιδηροῦς σωληνας ἐξηκόντιζον τὸ ὑγρὸν πῦο εις τὰ Ἀραβικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἀμέσως ἐκαίοντο. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ὑγροῦ πυρὸς, ἐτηρήθη μυστικὴ καὶ οἱ Ἀραβες δὲν κατώρθωσαν νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν.

Ἀφοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη δὲν κατώρθωσαν οἱ Ἀραβες νὰ κυριεύσουν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠναγκάσθησαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγουν.

Ἡ διάσωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶναι μέγα γε-

γονός, διότι ἂν ἐκυριεύετα ἡ Κωνσταντινούπολις, οἱ Ἄραβες θὰ ἐχύνοντο εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καὶ θὰ τὴν κατέκτων. Δικαίως ὁ Κωνσταντῖνος Ἰωγωνάτος θεωρεῖται μέγας αὐτοκράτωρ, ὡς ὁ Ἡράκλειος.

Ἐρωτήσεις : Ποίαν χώραν ὑπέταξαν κατὰ πρῶτον οἱ Ἄραβες ; Ποῦ ἐπροχώρησαν κατόπιν ; Ποίας χώρας κατέκτησαν ; Τί ἔδινε θάρρος εἰς τοὺς Ἄραβας ; Ποῖος χαλίφης ἐπολιόρκησε τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Ποῖος ἦτο αὐτοκράτωρ ; Πόσα ἔτη διήρκεσεν ἡ πολιορκία ; Τί ἦτο τὸ ὑγρὸν πῦρ ;

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΩΣ

Μετὰ 40 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης πολιορκίας οἱ Ἄραβες ἐπανῆλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν ἐπολιόρκησαν διὰ δευτέραν φοράν, ἔχοντες 80 χιλιάδες στρατὸν καὶ 1800 πλοῖα.

Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινούπολεως ἦτο τότε ὁ Λέων Γ' ὁ Ἰσαυρος. Ὠνομάζετο Ἰσαυρος, διότι κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἰσαυρίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ὁ Λέων ἦτο ἄνθρωπος γενναῖος, στρατηγικὸς καὶ πολὺ δραστήριος. Κατῶρθωσε νὰ νικήσῃ τοὺς Ἄραβας καὶ κατὰ ξηρὰν ἔξω τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ εἰς τὰ πλοῖα τῶν νὰ ἐπιφέρῃ μεγάλας ζημίας μὲ τὸ ὑγρὸν πῦρ.

Οἱ Ἄραβες ἠναγκάσθησαν καὶ πάλιν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν καὶ νὰ φύγουν μὲ τὰ πλοῖα τῶν. Μία ὄμως φοβερὰ τρικυμία κατέστρεψεν ὅλον τὸν στόλον τῶν καὶ ὅλος ὁ στρατὸς ἐπνίγη.

Ἡ Εὐρώπη καὶ διὰ δευτέραν φοράν διέφυγε τὸν κίνδυνον τῶν Ἀράβων.

Ἐκτοτε οἱ Ἄραβες ἤρχισαν νὰ παρακμάζουν. Περιεπλάκησαν εἰς ἐμφυλίους πολέμους καὶ τὸ μέγα Ἀραβικὸν κράτος διεχωρίσθη εἰς πολλὰ μικρότερα, τὸ κράτος τῆς Βαγδάτης, τῆς Περσίας, τῆς Συρίας, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Ἰσπανίας.

Εἰς ὅσας χώρας κατέκτων οἱ Ἄραβες, διέδιδον καὶ

τὸν Μωαμεθανισμόν. Οἱ Πέρσαι, οἱ Αἰγύπτιοι, πολλοὶ λαοὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς ἔγιναν Μωαμεθανοί.

Οἱ πόλεμοι ὁμῶς κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐξηκολούθησαν. Ἐκυρίευσαν πολλὰς νήσους καὶ αὐτὴν τὴν Κρήτην.

Οἱ Ἀραβες, ὅταν ἦλθον εἰς ἐπικοινωνίαν μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἐμορφώθησαν πολὺ. Ἐμελέτησαν πολὺ τὰ Ἕλληνικὰ συγγράμματα, μετέφρασαν πολλὰ εἰς τὴν γλῶσσάν των, ἔκαμαν ὠραία ἔργα Τέχνης, ἀνάκτορα, τζαμιά καὶ προώδευσαν πολὺ εἰς τὰ Μαθηματικά, τὴν Γεωγραφίαν καὶ τὴν Ἀστρονομίαν. Μέχρι σημερον θαυμάζονται τὰ ἔργα τῶν Ἀράβων εἰς τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Συρίαν καὶ Περσίαν.

Ἐ ρ ι ω τ ῆ σ ε ι ς : Παῖος ἦτο αὐτοκράτωρ, ὅταν οἱ Ἀραβες ἐπολιόρκησαν διὰ δευτέραν φοράν τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Πῶς ἐσώθη ἡ πρωτεύουσα ; Τί ἔπαθον οἱ Ἀραβες εἰς τὴν θάλασσαν ; Διατί ἤρχισαν νὰ παρακμάζουν οἱ Ἀραβες ; Τί πολιτισμὸν εἶχον ;

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ

ΛΕΩΝ Ο ΙΣΑΥΡΟΣ.—ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε΄.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου οἱ Χριστιανοὶ ἐστόλιζον τὰς ἐκκλησίας των μὲ διαφόρους εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν διαφόρων ἁγίων. Ἐκανονίσθησαν ἡμέραι ὠρισμέναι διὰ τὴν ἐορτὴν τῶν ἁγίων καὶ κατὰ τὰς ἐορτάς ἐγίνοντο πανηγύρεις καὶ λιτανεῖαι μεγαλοπρεπεῖς. Αὐτὰ ὅλα ἦσαν οἱ ἐξωτερικοὶ τύποι τῆς λατρείας.

Βαθμηδὸν οἱ Χριστιανοὶ περιώρισαν τὴν λατρείαν εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς τούτους τύπους καὶ ἐλάτρευαν τὰς εἰκόνας καὶ τὰ λείψανα τῶν ἁγίων, ὅπως ἐλάτρευον αὐτοὺς τούτους. Ἐπίστευον ὅτι αἱ εἰκόνες ἔκαμνον θαύμα-

τα, τὰς ἡσπάζοντο μὲ εὐλάβειαν καὶ τὰς ἐστόλιζον μὲ χρυσὸν καὶ μὲ ἄγουρον. Ὡρισαν πολλὰς ἑορτάς, εἰς τρόπον, ὥστε τὸ ἡμισυ τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι εἰς ἀργίαν. Τὰ μοναστήρια ἐπληθύνθησαν, ἔγιναν πλουσιώτατα καὶ γιλιάδες νέων ἐγένοντο μοναχοί, διὰ τὰ ζοῦν ἄεργοι καὶ τὰ ἀποφεύγουν τὴν στρατιωτικὴν ὑποχρέωσιν.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἦτο εἰς χεῖρας τῶν μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐδίδασκον τοὺς νέους τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους τῆς λατρείας καὶ πολλὰς δεισιδαιμονίας.

Ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος, ἄνθρωπος μορφωμένος καὶ δραστήριος, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν θρησκείαν καὶ κοινωνίαν καὶ τὸ 722 διὰ διατάγματος καθήνησε τὰς εἰκόνας ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας, περιώρισε τὸν ἀριθμὸν τῶν μοναστηρίων, ἔκαμε λαϊκὰ σχολεῖα, ἐβελτίωσε τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, ἐπανέφερε τὴν πειθαρχίαν εἰς τὸν στρατὸν καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ἀγροτῶν.

Αἱ μεταρρυθμίσεις αὐταί, καὶ μάλιστα ἡ κατάργησις τῶν εἰκόνων, ἔφεραν μεγάλην ἀναστάτῳσιν εἰς τὸ Κράτος. Περισσότερον ὄλων ἀντέδρασαν οἱ μοναχοί, οἱ ὅποιοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐζωγράφιζον τὰς εἰκόνας, καὶ ἡ κοινωνία διηρέθη εἰς δύο ἀντιμαχομένας μερίδας, εἰς εἰκονολάτρους καὶ εἰκονομάχους.

Ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος ἐπέμενε μὲ πείσμα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ πολλὰς ὠφελείας εἶδε τὸ Κράτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του.

Τὸ ἔργον τοῦ Λέοντος συνένισε ὁ διάδοχός του Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄, ἐπίσης προοδευτικὸς καὶ δραστήριος ἄνθρωπος. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του περιωρίσθησαν περισσότερο τὰ μοναστήρια καὶ γιλιάδες μοναχῶν ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν κοινωνίαν.

Ὅταν ὅμως αὐτοκράτειρα ἔγινεν ἡ Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία, ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀηλίκου υἱοῦ τῆς Κωνσταντῖνου τοῦ ΣΤ΄, συνεκάλεσε τὸ 787 Οἰκουμενικὴν σύνοδον εἰς τὴν Νίκαιαν, ἡ ὁποία ἐπανέφερε τὰς εἰκόνας εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Ἐρωτήσεις: Εἰς τί περιωρίσθη ἡ λατρεία; Τί

ἔκαμνον οἱ Χριστιανοὶ τὰς εἰκόνας ; Τί ἐγένετο μετὰ τὴν μοναστήρια ; Ποῖοι εἶχον εἰς χεῖράς των τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων ; Τί ἔκαμεν ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος ; Ποῖοι ἀντέδρασαν ; Ποῖος συνέχισε τὸ ἔργον τοῦ Λέοντος ; Τί ἔκαμεν ἡ Εἰρήνη ἢ Ἀθηναῖα ;

ΛΕΩΝ Ο ΑΡΜΕΝΙΟΣ. — ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Μετ' ὀλίγα ἔτη ἔνινεν αὐτοκράτωρ ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του οἱ Βούλγαροι, μετὰ ἡγεμόνα τὸν Κροῦμμον, εἶχον καταλάβη πολλὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ ἐληλάτουν τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν.

Εἰς τὴν πόλιν τῆς Θράκης Μεσημβρίαν, ὁ Λέων ἐνίκησε τοὺς Βουλγάρους καὶ κατέστρεψεν ὄλον τὸν στρατόν των. ἐπληνώθη μάλιστα καὶ ὁ Κροῦμμος καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν.

Ὁ Λέων, ἀφοῦ ἀπηλλάγη ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, ἐφήρμοσε τὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου καὶ κατήρησε τὰς εἰκόνας. Γενικὴ κατακραυγὴ ἐσηκώθη ἐναντίον του καὶ ὁ Μιχαὴλ Τραυλὸς τὸν ἐδολοφόνησε καὶ ἔνινεν αὐτὸς αὐτοκράτωρ.

Τὸν Μιχαὴλ διεδέθη ὁ υἱὸς του Θεόφιλος, εἰκονομάχος καὶ αὐτὸς. Ὁ Θεόφιλος ἦτο ἥπιος ἄνθρωπος καὶ δὲν κατεδίωκε τοὺς εἰκονολάτραις, ὅπως ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Ε'. Ἡ σύζυγός του μάλιστα Θεοδώρα κρυφίως ἐλάτρευε τὰς εἰκόνας εἰς τὰ ἀνάκτορά της.

Ὁ Θεόφιλος κατήρησε πολλὰ μοναστήρια, ἐπροστάτευσε τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσιν μετὰ λαμπρὰ οἰκοδομήματα.

Ὅταν ἀπέθανεν ὁ Θεόφιλος, ὁ υἱὸς καὶ διάδοχός του Μιχαὴλ ἦτο τριῶν ἐτῶν καὶ ἀνέλαβε τὴν ἐπιτροπείαν του ἢ μήτηρ του Θεοδώρα. Αὐτὴ, ἐπειδὴ ἐλάτρευε τὰς εἰκόνας, συνεκάλεσεν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν σύνοδον τὸ 843, ἢ ὅποια ἐπανέφερε τὴν λατρείαν τῶν εἰκόνων εἰς τὰς ἐκκλησίας.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν εἰκόνων ὠρίσθη ἡ Ἑορτὴ τῆς Ὁρθοδόξιας, ἢ ὅποια γίνεται

τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καὶ λέγεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ ζήτημα τῆς καταργήσεως τῶν εἰκόνων διήρκεσεν 120 ἔτη καὶ συνετάραξε πολὺ τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Ἀπὸ τὸ ἔτος ὅμως 843 ἔπαυσε πλέον νὰ γίνεται λόγος δι' αὐτό.

Ἐρωτήσεις : Ποῖοι ἄλλοι εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες παρουσιάσθησαν ; Ποῖος ἦτο ὁ τελευταῖος ; Ποῖος ἐπανάφερε τὰς εἰκόνας τελειωτικῶς ;

ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ

Οἱ Βούλγαροι ἦτο λαὸς τῆς αὐτῆς καταγωγῆς μετὰ τοὺς Τούρκους. Ἐφυγον ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, κατώκησαν πλησίον τοῦ Βόλγα ποταμοῦ τῆς Ρωσίας καὶ ἐκεῖθεν ἔλαβον τὸ ὄνομα Βούλγαροι.

Ἐπειτα, ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, διέβησαν τὸν Δούναβιν ποταμὸν καὶ μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ αὐτοκράτορος κατώκησαν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ἐπὶ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πρωμάτου, ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰς χώρας τὰς κειμένας μετὰ τοῦ Δούναβους καὶ τοῦ Αἴμου εἰς τὴν σημερινὴν Βουλγαρίαν. Ἐπειδὴ ἀνemieύθησαν μετὰ τοὺς Σλάβους, ἔμαθον τὴν γλῶσσάν των καὶ θεωροῦνται καὶ αὐτοὶ Σλάβοι.

Οἱ Βούλγαροι ἀπέβησαν τρομερὸς ἐχθρὸς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους. Ἐκαμμον συχνὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὴν Μακεδανίαν καὶ Θράκην καὶ ἐπέφερον τρομερὰς καταστροφάς.

Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἔκαμμον πολλοὺς πολέμους ἐναντίον τῶν Βουλγάρων.

Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄ ἐνίκησε καὶ ἐταπείνωσε τοὺς Βουλγάρους. Ὄταν ὅμως αὐτοκράτωρ ἔγινεν ὁ Νικηφόρος, οἱ Βούλγαροι, μετὰ ἀρχηγὸν τὸν Κροῦμμον, ἀνέ-

λαβον τρομερὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ Νικηφόρος ἐνίκησε κατ' ἐπανάληψιν τοὺς Βουλγάρους, μίαν φοράν ὅμως ἐνέπεσεν εἰς ἐνέδραν καὶ ἐφονεύθη. Ὁ Κροῦμμος ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν του καὶ μὲ τὸ κρανίον του ἔπιπεν εἰς τὰ συμπόσια οἶνον.

Τὸν θάνατον τοῦ Νικηφόρου ἐξεδικήθη ὁ Λέων ὁ Ἀρμενίας, ὁ ὁποῖος, ὡς εἶδομεν εἰς προηγούμενον κεφάλαιον, ἐνίκησε τοὺς Βουλγάρους εἰς τὴν Μεσημβρίαν, κατέστρεψε τὸν στρατὸν των καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ μὴ κάμουν καμμίαν ἐπιδρομὴν ἐπὶ ἐβδομήκοντα πέντε ἔτη.

Ὅταν μετὰ τὴν Θεοδώραν αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔγινεν ὁ Μιχαὴλ ὁ Γ', ἀδελφὸς τῆς Θεοδώρας, διώρισεν οὗτος πατριάρχην τὸν Φώτιον, ἄνθρωπον σοφὸν καὶ ἀπὸ μεγάλης οἰκογένειας.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δύο Ἕλληνες μοναχοὶ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος, ἦλθον εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐκήρυξαν τὸν Χριστιανισμὸν καὶ ἔκαμαν τοὺς Βουλγάρους Χριστιανούς. Ὁ πατριάρχης Φώτιος ἐφρόντισε πολὺ διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τότε ἐβαπτίσθη ὁ ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων Βόγορις.

Κατ' ἀρχὰς οἱ Βούλγαροι Χριστιανοὶ ἔζων εἰρηρικῶς μὲ τοὺς Ἕλληνας, ἔπειτα ὅμως ἤρχισαν βαθμηδὸν νὰ ἀναπτύσσωνται τὰ παλαιὰ πάθη καὶ μίση.

Κατὰ τὸ ἔτος 893 ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων ἦτο ὁ Συμεὼν, μορφωμένος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, μὲ Ἑλληνικὴν παιδείαν. Ὁ Συμεὼν ἦτο ἄνθρωπος φιλόδοξος καὶ πολεμικός, διωργάνωσε στρατὸν ἐκλεκτὸν καὶ ἐπεξέτεινε τὸ κράτος του μέχρι τῆς νοτίας Μακεδονίας καὶ πρὸς δυσμὰς μέχρι τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους.

Ὁ Συμεὼν εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐρχεται λοιπὸν μὲ πολυάριθμον στρατὸν καὶ τὴν πολιορκεῖ. Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο ὁ Ρωμανὸς ὁ Λεκαπηνός.

Ὅταν ὁ Συμεὼν εἶδε τὰ ἀπόρθητα τεῖχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐνόησεν ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν κυριεύσῃ καὶ ἔκαμεν εἰρήνην.

Κατὰ τὸ ἔτος 976 αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπό-

λεως ἦτο ὁ Βασίλειος ὁ Β' καὶ ἡγεμῶν τῶν Βουλγάρων ὁ Σαμουήλ, εἰς ἀπὸ τοὺς μεγάλους πολεμιστὰς τοῦ Μεσαίωτος.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Βασίλειος Βουλγαροκτόνος.

Ὁ Σαμουήλ κατῶρθωσε νὰ ὑποτάξῃ ὅλας τὰς χώρας ἀπὸ τὸν Δούναβιν μέχρι τῆς Μακεδονίας καὶ θέλει νὰ ὑποτάξῃ ὅλον τὸν Ἑλληνισμόν. Ὑποτάσσει κατόπιν τὴν

Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Σπερεὴν Ἑλλάδα, διέρχεται τὸν Ἴσθμὸν καὶ φθάνει εἰς τὴν Πελοπόννησον.

Οἱ Βούλγαροι προχωροῦν μὲ ληλασίας καὶ καταστροφάς. Πανταῦ ἐνσπεύρουσιν τὸν τρόπον καὶ τὴν ἀπελπισίαν.

Ὅταν οἱ Βούλγαροι ἐπέστρεφον ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, συναντᾷ αὐτοὺς εἰς τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν ὁ στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων Νικηφόρος Οὐρανὸς καὶ εἰς μεγάλην μάχην καταστρέφει τελείως τὸν στρατὸν τοῦ Σαμουήλ, ὁ ὁποῖος μόλις κατῴρθωσε νὰ σωθῆ φεύγων τὴν νύκτα διὰ τῶν ὄρεων.

Ὁ Σαμουήλ ὅμως δὲν χάνει τὸ θάρρος του. Ἐπανέρχεται εἰς τὴν Βουλγαρίαν, διοργανώνει νέον στρατὸν καὶ ἀρχίζει μακρὸν πόλεμον πάλιν μὲ τὸν ἴδιον τὸν αυτοκράτορα Βασίλειον.

Εἰς τὰ 1014 εἰς τὸ Δεμίρ-Ἰσάρ τῆς Μακεδονίας, τὸ σημερινὸν Σιδηρόκαστρον, εἰς μάχην φοβερὰν ὁ Βασίλειος κατέστρεψε τελείως τὸν στρατὸν τοῦ Σαμουήλ καὶ ἡ Βουλγαρία ὀλόκληρη ὑπετάχθη εἰς τοὺς Ἕλληνας. Οἱ πόλεμοι αὐτοὶ Βασιλείου καὶ Σαμουήλ διήρκεσαν 42 ὀλόκληρα ἔτη μὲ μικρὰ διαλείμματα. Διὰ τὰς νίκας του αὐτὰς ὁ Βασίλειος ὠνομάσθη Βουλγαροκτόνος.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Διατί ὠνομάσθησαν Βούλγαροι ; Τί ἔπαθεν ὁ αυτοκράτωρ Νικηφόρος ; Τί ἔκαμεν ὁ Λέων ὁ Ἀρμένιος ; Παῖοι ἔκαμον Χριστιανούς τοὺς Βουλγάρους ; Τί ἔκαμεν ὁ Συμεών ; Τί ἔκαμεν ὁ Σαμουήλ ; Ποῦ ἐνικήθη ὁ Σαμουήλ ; Ἀπὸ ποῖον ; Ποῦ ἔγινεν ἡ τελευταία μάχη μεταξύ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων ; Διατί ὁ Βασίλειος ὠνομάσθη Βουλγαροκτόνος ;

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ

Ἀπὸ τὸ ἔτος 1000 καὶ ἔπειτα φαβερὸς ἐχθρὸς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἀναφαίνεται ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, οἱ Τοῦρκοι, οἱ ὁποῖοι λέγονται καὶ Ὀσμανλίδες ἢ Ὀθωμανοί, ἀπὸ τὸν γενάρχην αὐτῶν Ὀσμάν ἢ Ὀθωμάν.

Αὐτοὶ κατ' ἀρχὰς ἦσαν τετρακόσιοι οἰκογένειαι, αἱ ὅποια ἤλθον ἀπὸ τὸ Τουρκεστάν καὶ κατώκησαν εἰς τὴν Βιθυνίαν πλησίον τῆς Προύσης.

Οἱ Βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες δὲν ἐπρόσεξαν κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἀσήμαντον ταύτην δύναμιν. Οἱ Τοῦρκοι ὅμως ἦσαν λαὸς πολεμικὸς καὶ φανατισμένος μετὰ τὴν θρησκείαν τοῦ Μωάμεθ, τὴν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν παρὰ τῶν Ἀράβων.

Οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν νὰ ὑποτάσσουν τὰς γύρω Ἑλληνικὰς χώρας καὶ τοὺς Χριστιανοὺς κατοικοὺς ἠνάγκασον ἄλλους διὰ τῆς βίας καὶ ἄλλους μετὰ τιμῆς καὶ ἀξιώματα, τὰ ὁποῖα τοὺς ἔδιδον, ν' ἀλλαξοπιστοῦν καὶ νὰ γίνωνται Μωαμεθανοί. Ὁ Ὀσμάν κατέλαβε τὴν Προύσαν καὶ τὴν ἔκαμε πρωτεύουσαν τοῦ κράτους του. Ὁ υἱὸς τοῦ Ὀσμάν Οὐρχάν, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν στρατὸν του, ἤρπαζε παιδία τῶν Χριστιανῶν, τὰ ἐτούσκευε καὶ ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας τὰ κατέτασεν εἰς τὸν στρατὸν. Τὸ σύστημα τοῦτο ὠνομάζετο παιδουάζωμα καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοὶ Γενίτσαροι, δηλαδὴ νέον τάγμα. Τὰ παιδία αὐτὰ ἐλησμόνου ὅτι κατήγοντο ἀπὸ Χριστιανοὺς γανεῖς καὶ ἐγίνοντο φανατικοὶ Τοῦρκοι, τρομεροὶ εἰς τὸν πόλεμον.

Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν οἱ Τοῦρκοι ἐπολέμου τοὺς Χριστιανοὺς μετὰ τοὺς ἐξωμότας καὶ μετὰ τὰ τέκνα τῶν Χριστιανῶν.

Οἱ Τοῦρκοι ἐπεκτείνουν τὸ κράτος των, κυριεύουσι τὴν Συρίαν, τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην.

Ὁ ἀνδρείος σουλτάνος Μουράτ ὁ Α' τὸ 1360 κατέκτησε τὴν Θράκην καὶ ἔκαμε πρωτεύουσαν τοῦ κράτους

του τὴν Ἀδριανούπολιν. Ἐπειτα ἐκυρίευσε τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν.

Οἱ στρατοὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων δὲν κατορθώνουν νὰ σταματήσουν τοὺς Τούρκους εἰς τὰς κατακτήσεις των.

Διάδοχος τοῦ Μουράτ ἦτο ὁ Βαγιαζίτ, γενναῖος καὶ σκληρὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁπαῖος τρεῖς φορές ἐπολιόρκησε τὴν Κωνσταντινούπολιν. Αὐτοκράτωρ τότε ἦτο ὁ Μανουὴλ Παλαιολόγος. Αὐτὸς ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὸν Χριστιανὸν βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας Σιγισμούνδον, ὁ ὁποῖος ἀποστέλλει 100 χιλιάδας στρατὸν λαμπρόν. Εἰς τὴν Νικόπολιν, ἡ ὁπαία εἶναι πλησίον τοῦ Δουνάβεως, συναντῶνται οἱ Τούρκοι μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σιγισμούνδου καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐνικήθησαν κατὰ κράτος.

Οἱ Τούρκοι μετὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην νίκην χύνονται ὡς χεῖμαρρος πρὸς νότον καὶ ὑποτάσσουν ὅλας τὰς χώρας μέχρι τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Μένει μόνον ἀπομονωμένη ἡ Κωνσταντινούπολις.

Ὁ Βαγιαζίτ ἔργεται καὶ πολιορκεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ τὴν κυριεύσῃ, διότι ἔχει τεῖχη δυνατὰ καὶ οἱ κάτοικοι ἀμύνονται γενναίως.

Τότε ὁ Βαγιαζίτ λύει τὴν πολιορκίαν καὶ προχωρεῖ πρὸς νότον, κυριεύει τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, περνᾷ τὸν Ἴσθμὸν καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οἱ Τούρκοι λεηλατοῦν τὰς χώρας, ὁπόθεν διέοχονται.

Ἡ σωτηρία ὅμως ἔργεται ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν.

Εἰς τὰς κεντρικὰς γώρας τῆς Ἀσίας, ὁ φοβερὸς Μογγόλος κατακτητὴς Ταμερλάνος ἱδρυσεν μέγα κράτος. Μὲ στρατὸν πολυάριθμον προχωρεῖ πρὸς δυσμὰς, εἰσέογεται εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος καὶ ὑποτάσσει τὰς χώρας του.

Ὁ Βαγιαζίτ μαθὼν ὅτι τὸ κράτος του κινδυνεύει, ἀφίνει τὰς κατακτήσεις του εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γώρας καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν πατρίδα του νὰ πολεμήσῃ τὸν Ταμερλάνον. Οἱ δύο στρατοὶ συναντῶνται εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἀγκύρας. Ὁ Ταμερλάνος νικᾷ καὶ αἰχμαλωτίζει τὸν Βαγιαζίτ τὸ 1402.

Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ἀνεκουφίσθη ὀλίγον καὶ ἐπανέκτησε μάλιστα καὶ μερικὰς χώρας.

Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Ταμερλάνου, τὸ κράτος τοῦ ἐξέπεσε καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπανέλαβον τὰς κατακτήσεις τῶν. Ὁ σουλτάνος Μουράτ ὁ Β΄ ἔρχεται καὶ πολιορκεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὰ δυνατὰ τεῖχη τῆς ὁμοῦ καὶ ἡ γενναία ἄμυνα τῶν κατοίκων ἔσωσαν τὴν Πόλιν. Ὁ Μουράτ ἠναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ, τὸ ἔτος 1422.

Τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπέπρωτο νὰ κυριεύσῃ μετὰ 31 ἔτη ὁ σουλτάνος Μωάμεθ.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Πόσοι ἦσαν κατ' ἀρχὰς οἱ Τοῦρκοι ; Ποῦ ἐγκατεστάθησαν ; Πῶς ἐπολλαπλασιάζοντο ; Τί ἔκαμεν ὁ Οὐργάν, διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸν στρατόν του ; Τί ἔκαμεν ὁ Μουράτ ὁ Α΄ ; Ποίας χώρας κατέκτησεν ὁ Βαγιαζίτ ; Τί ἐμπόδισε τὸν Βαγιαζίτ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς κατακτήσεις του ;

ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΩΝ

Κάθε Χριστιανὸς ἔχει τὸν εὐσεβῆ πόθον νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους καὶ νὰ προσκυνήσῃ τὰ μέρη, ὅπου ἐγεννήθη, ἐδίδαξε καὶ ἔπαθεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀπὸ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν χρόνων ἀκόμη πλῆθος Χριστιανῶν συνέρρεον εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους.

Καὶ ἐφ' ὅσον τὴν Παλαιστίνην κατεῖχον οἱ Βυζαντινοί, ἢ μετάβασις εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἦτο ἀκίνδυνος. Ὅταν οἱ Ἄραβες κατέλαβον τὴν Παλαιστίνην, οὐδεμίαν δυσκολίαν ἔφερον εἰς τοὺς προσκυνητάς, διότι ἐθεώρουν τὴν Ἱερουσαλήμ ἱεράν πόλιν.

Βυζαντινὴ Ἱστορία, Π. Παναγοπούλου

“Όταν όμως οί Τούρκοι κατέλαβον τήν Παλαιστίνη, οί προσκυνηταί ύφίσταντο πολλές ταλαιπωρίας καί βάσανα από τούς κατακτητάς. “Όταν δέ επέστρεφον εις τας πατρίδας των, διηγούντο τὰ βάσανά των.

Τò 1093 μεταξύ τῶν προσκυνητῶν ἦτο καί εις Γάλλος μοναχός, Πέτρος Ἐρημίτης ὀνομαζόμενος, ὁ ὁποῖος ὑπέφερε πολλά καί ὅταν επέστρεφεν εις τήν πατρίδα του, διήλθεν ἐκ Ρώμης καί ἐξιστόρησεν εις τὸν πάπαν Οὐρβανὸν τὸν Β΄ τὰ βάσανα τῶν προσκυνητῶν.

“Ο Οὐρβανὸς τὸν διέταξε νὰ περιέλθῃ τὴν Ἰταλίαν καί τὴν Γαλλίαν καί νὰ κηρύξῃ εις τούς ἡγεμόνας, τούς κληρικούς καί τὸν λαὸν ὅσα εἶπε καί εις αὐτόν.

Γενικὴ ἀγανάκτησις τότε ἠγέρθη κατὰ τῶν Τούρκων.

“Ο Οὐρβανὸς συνεκάλεσε σύνοδον εις τὸ Κλερμόν τῆς Γαλλίας καί παρευρέθησαν εις αὐτὴν βασιλεῖς, ἡγεμόνες καί πλῆθος λαοῦ. “Ο Οὐρβανὸς ὠμίλησε μὲ ἐνθουσιασμόν καί ἀπεφασίσθη νὰ γίνῃ μεγάλη ἐκστρατεία πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἀγίων Τόπων.

Εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἔλαβον μέρος ἡγεμόνες καί στρατιῶται Γάλλοι, Νορμανδοί, Γερμανοί καί Ἰταλοί. Οἱ λαμβάνοντες μέρος εις τὰς ἐκστρατείας ταύτας ἔλέοντο Σταυροφόροι, διότι ἔφερον ραμμένον ἐπὶ τοῦ στήθους κόκκινον σταυρόν. καί αἱ ἐκστρατεῖαι ὀνομάσθησαν **σ τ α υ ρ ο φ ο ρ ί α ι**.

Ἐν συνόλῳ ἔγιναν ὀκτὼ σταυροφορίαι ἐκ τούτων αἱ σπουδαιότεραι ἦσαν ἡ πρώτη καί ἡ τετάρτη. Πολλοὶ ἐκ τῶν ἡγεμόνων καί στρατιωτῶν ἠκολούθουν ὄχι τόσον ἐκ πίστεως, ἀλλὰ πρὸς εὐρεσιν τύχης.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Ποῖοι κατεῖχον τούς Ἀγίους Τόπους ; Τί ὑπέφερον οἱ προσκυνηταί ; Ποῖος ἐξιστόρησε τὰ βάσανα τῶν προσκυνητῶν ; Τί ἔκαμεν ὁ Οὐρβανός ; Διατί ὀνομάσθησαν σταυροφόροι ;

ΠΡΩΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ

Εἰς τὴν σταυροφορίαν ταύτην ἔλαβον μέρος 600 χιλιάδες πολεμισταί. Ὅλος ὁ στρατὸς αὐτὸς δὲν εἶχεν ἓνα ἀρχηγόν, ἀλλ' ἕκαστος ἡγεμὼν ἢ εὐγενὴς εἶχε τοὺς δικοὺς του πολεμιστὰς καὶ ἦτο ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ὁ ἐπιφανέστερος ὅμως ὅλων τῶν ἡγεμόνων ἦτο ὁ Γάλλος πολεμιστὴς Γοδεφρείδος Δὲ Βουγιῶν.

Οἱ σταυροφόροι ἔφθασαν διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅπου αὐτοκράτωρ ἦτο ὁ Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνός. Οἱ σταυροφόροι διερχόμενοι τὰς Ἑλληνικὰς χώρας ἐπροξένουν πολλὰς ζημίας εἰς τοὺς κατοίκους.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τροφὰς καὶ πλοῖα νὰ περάσῃ εἰς τὴν Ἀσίαν, μὲ τὴν συμφωνίαν ὅσας χώρας καταλάβουν νὰ τὰς ἀποδίδουν εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος.

Ἡ πρώτη πόλις, εἰς τὴν ὁποίαν ἔφθασαν, ἦτο ἡ Νίκαια, κατεχομένη ὑπὸ τῶν Τούρκων. Οἱ σταυροφόροι τὴν ἐπολιορκήσαν καὶ τὴν ἐκυρίευσαν. Ἡ θερμότης ὅμως τοῦ κλίματος καὶ ἡ ἔλλειψις τροφῶν, ἐπέφερον μεγάλας καταστροφὰς εἰς τοὺς σταυροφόρους.

Μετὰ πολλὰ βάσανα ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσαν μετὰ πολιορκίαν ἑνὸς ἔτους. Μετὰ τρία ἔτη ἀπὸ τὴν ἀναχώρησίν των ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, οἱ Σταυροφόροι εἶδον τὴν Ἱερουσαλήμ. Ἐπεσαν εἰς τὰ γόνατα, ἔκλαυσαν ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησαν τὸν Θεόν, ὅτι τοὺς ἠξίωσε νὰ ἴδουν τὴν Ἁγίαν πόλιν.

Ἐκ τῶν 600 χιλιάδων ὅμως πολεμιστῶν εἶχον ἀπομείνῃ μόνον 25 χιλιάδες. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ἢ ἐφονεύθησαν εἰς τὰς μάχας ἢ ἀπέθανον ἀπὸ τὰς κακουχίας καὶ τὰς ἀσθενείας.

Ἡ Ἱερουσαλήμ ἦτο καλῶς ὠχυρωμένη. Μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας κατῴρθωσάν νὰ τὴν κυριεύσουν καὶ ἔκαμαν τρομερὰν σφαγὴν εἰς τοὺς Μωαμεθανούς.

Ἐναντὶ ὅμως νὰ παραδώσῃ τὰς χώρας εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος, ἐκράτησαν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ εὐγενεῖς ἰππῶται τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, τὰς διεμοίρασαν εἰς διάφορα βασίλεια καὶ πριγκηπᾶτα καὶ ἐκαρποῦντο

τὰς χώρας ταύτας. Ἐπισημότερον ἦτο τὸ βασίλειον τῆς Ἱερουσαλήμ, μὲ βασιλέα τὸν Γοδεφρείδον δὲ Βαγιῶν.

Οἱ ἡγεμόνες καὶ εὐγενεῖς τῆς Εὐρώπης εἰσήγαγον εἰς τὴν Ἀνατολήν τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα τῆς πατρίδος των, τὸ ὁποῖον ἦτο ὡς ἑξῆς : Οἱ αὐθένται ὠκοδόμησαν εἰς ὄχυρὰ μέρη κ ἄ σ τ ρ α, εἶχον τὸν στρατὸν των, κατέλαβον γύρω γαίας ἐκτεταμένας καὶ εἶχον τοὺς ἀγρότας δουλοπαροίκους, ἐργαζομένους διὰ τὸν αὐθέντην των.

Οἱ αὐθένται διήρχοντο τὸν καιρὸν των εἰς μονομαχίας, εἰς πολέμους μὲ τοὺς Τούρκους καὶ Ἑλληνας καὶ εἰς παλέμους μεταξύ των. Οἱ Ἑλληνες ὑπέφερον περισσότερα ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς τούτους κατακτητάς, παρὰ ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Μετὰ ταῦτα ἔγιναν καὶ ἄλλαι σταυροφορίαι, ὅχι τόσον ἀπὸ θρησκευτικὸν ζῆλον, ὅσον ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἀρπᾶσουν γαίας καὶ νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ αὐθένται.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Πόσοι ἦσαν οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης σταυροφορίας ; Πῶς ἔφθασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Τί ἔκαμνον καθ' ὁδόν ; Τί συμφωνίας ἔκαμον μὲ τὸν Ἀλέξιον Κομνηνόν ; Ποίαν πόλιν ἐκυρίευσαν κατὰ πρῶτον ; Τί ἔπαθον ἐκεῖ ; Ποίαν ἐκυρίευσαν ἔπειτα ; Πόσοι ἔφθασαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ; Τί ἔκαμαν κατὰ τὴν ἄλωσιν ταύτης ; Τί ἴδρυσαν εἰς τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην ; Τί ἦτο τὸ φεουδαρχικὸν σύστημα ;

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑ.—ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΦΡΑΓΚΩΝ

Ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ' καὶ ὁ δόγης τῆς Ἑνετικῆς δημοκρατίας Δάνδολος, ὠργάνωσαν τετάρτην σταυροφορίαν. Οἱ σταυροφόροι δὲν θὰ ἤρχοντο πλέον διὰ ξηρᾶς εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἀλλὰ μὲ πλοῖα, τὰ ὁποῖα θὰ τοὺς ἐπρομήθευεν ἡ Ἑνετικὴ δημοκρατία.

Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ὁ Ἀλέ-

Ξιος Γ' "Αγγελος. Πρὸ αὐτοῦ ἦτο αὐτοκράτωρ ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξίου Ἰσαάκιος "Αγγελος. Τοῦτον ὁ Ἀλέξιος ἐτύφλωσεν, ἐφυλάκισε καὶ κατέλαβεν αὐτὸς τὸν θρόνον.

Ὁ υἱὸς τοῦ Ἰσαακίου Ἀλέξιος ἦλθεν εἰς τὴν Ἐνετίαν καὶ παρεκάλεσε τὸν Δάνδολον καὶ τοὺς ἀρχηγούς τῶν σταυροφόρων νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του, ὑποσχόμενος εἰς αὐτοὺς πολλὰ χρήματα, ἂν γίνῃ αὐτοκράτωρ.

Ὁ Δάνδολος ἦτα ἐχθρὸς τῶν Ἑλλήνων. Ἐπιβιβάζει τοὺς σταυροφόρους εἰς τὰ πλοῖα τῆς Ἐνετίας καὶ ἀντὶ νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν Παλαιστίνην τοὺς φέρει εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος δὲν ἦτο ἱκανός. Εἶχε παραμελήσῃ τὴν ὀχύρωσιν τῆς πόλεως καὶ μόλις τὴν τελευταίαν στιγμὴν συνήθροισε στρατὸν 60 χιλιάδων καὶ ἐπιδιώρθωσε τὰ τεῖχη.

Ὁ Ἐνετικὸς στόλος ἠγκυροβόλησεν ἀντίκρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Χαλκηδόνα, μὲ 40 χιλιάδας στρατὸν. Ὁ στρατὸς ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἤρχισε νὰ πολιορκῇ τὴν πόλιν καὶ ὁ στόλος ἐπετέθη κατὰ τῶν παραθαλασσίων τειχῶν. Οἱ κάτοικοι ὑπερασπίζονται τὴν πόλιν μὲ ἥρωισμόν.

Οἱ σταυροφόροι ἀπὸ τοὺς λόφους, ὅπου στρατοπεδεύουν, βλέπουν τὴν πόλιν, θαυμάζουν τὰ παλάτια τῆς, τὰς ἐκκλησίας τῆς καὶ περιμένουν ἀνυπομόνως τὴν ὥραν τῆς ἀλώσεως, διὰ νὰ τὴν λεηλατήσουν.

Μετὰ πολιορκίαν πολλῶν ἡμερῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος Γ' ἐγκαταλείπει τὴν πόλιν διὰ νυκτός. Οἱ Σταυροφόροι εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀναβιβάζουν εἰς τὸν θρόνον τὸν τυφλὸν Ἰσαάκιον καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀλέξιου.

Ὁ πάπας, μόλις ἔμαθε τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σταυροφόρων, ἐζήτησε τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Δυτικὴν καὶ οἱ Ἐνετοὶ ἐζήτησαν τὰ χρήματα, πού τοὺς εἶχεν ὑποσχεθῆ ὁ νέος Ἀλέξιος.

Χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον δὲν ὑπῆρχον καὶ ὁ Ἀλέξιος πιέζει τοὺς κατοίκους νὰ δώσουν χρήματα.

Αἱ πιέσεις αὐταὶ καὶ ἡ εἶδησις, ὅτι ἡ Ἐκκλησία θὰ ὑποταχθῆ εἰς τὸν πάπαν, προκαλοῦν ταραχὰς εἰς τὴν πόλιν. Τότε εἰς τολμηρὸς ἄνθρωπος, ὁ Ἀλέξιος Μούρτζουφλος, συγγενῆς τοῦ αὐτοκράτορος, κατάρθωσε νὰ στεφθῆ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ὡς Ἀλέξιος Ε΄. Ὁ νέος αὐτοκράτωρ φονεῦει τὸν Ἀλέξιον Δ΄ καὶ ὁ γέρον τυφλὸς Ἰσαάκιος ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν λύπην του.

Ὁ Μούρτζουφλος ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ χρήματα εἰς τοὺς Ἐνετούς καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν χώραν του.

Οἱ Σταυροφόροι καὶ ὁ Δάνδολος ἐπολιόρκησαν δευτέραν φοράν τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ μὲ τὸν στρατὸν του ὑπερασπίζονται γενναϊότατα τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὰ φρούρια κυριεύονται τὸ ἕν μετὰ τὸ ἄλλο.

Ὁ Μούρτζουφλος βλέπων ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς ἐχθρούς, φεύγει διὰ νυκτὸς ἀπὸ τὴν πόλιν. Τότε μερικοὶ θαρραλέοι πολῖται ἀναγορεύουσι αὐτοκράτορα τὸν Θεόδωρον Λάσκαριν, ἄνθρωπον φρόνιμον καὶ γενναῖον.

Καὶ ὁ Λάσκαρις ὅμως τίποτε δὲν κατορθώνει καὶ φεύγει καὶ αὐτὸς μὲ ὀλίγους ὄπαδούς του.

Οἱ σταυροφόροι εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν καὶ παραδίδονται εἰς φοβερὰν λεηλασίαν. Πρῶτοι οἱ ἡγεμόνες τῶν ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ παλάτια τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ἄλλων μεγιστάνων. Οἱ στρατιῶται λεηλατοῦν τὰς οἰκίας, τὰ καταστήματα καὶ αὐτὰς τὰς ἐκκλησίας ἀκόμη. Τὰ λάφυρα ἦσαν πλούσια, διότι ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων πρωτεύουσα τοῦ Κράτους, εἶχεν ἄπειρα πλοῦτη.

Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Σοφίαν εἰσῆλθον οἱ ἄρπαγες καὶ τὴν ἐλεηλάτησαν. Ἔσπασαν τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν καὶ διεμοιράζοντο μεταξὺ τῶν τὰ πολῦτιμα κοσμήματά της, διήρπασαν τὰ Ἅγια ποτήρια, τὰς κανδήλας καὶ ὅ,τι ἄλλο πολῦτιμον ὑπῆρχεν ἐκεῖ. Ἐφόνευσαν πολλοὺς κατοίκους καὶ εἰς τοὺς δρόμους τῆς Κωνσταν-

τινουπόλεως ἀντήχουν θρήνοι καὶ κοπετοὶ τῶν δυστυχῶν κατοίκων.

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἔγινε τὸ 1204.

Ἐρωτήσεις: Ποῦ συνήχθησαν οἱ Σταυροφόροι διὰ τὴν 4ην σταυροφορίαν; Διατί ἦλθον εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν; Τί ἔκαμεν ὁ Ἀλέξιος Γ'; Τί ἐζήτησεν ὁ πάπας; Τί ἔκαμεν ὁ Ἀλέξιος Μούρτζουφλος; Ποῖος ἔγινεν αὐτοκράτωρ μετὰ τὸν Μούρτζουφλον; Τί ἔκαμαν οἱ Σταυροφόροι, ὅταν ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν;

Ἡ ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Οἱ Σταυροφόροι ἢ Φράγκοι, ὅπως τοὺς ὠνόμαζον τότε αἱ Ἕλληνες, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐμοίρασαν μεταξύ των τὸ Βυζαντινὸν κράτος.

Καὶ εἰς μὲν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔνινεν αὐτοκράτωρ ὁ κόμης τῆς Φλάνδρας (Βελγίου) Βαλδουῖνος, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἔγινε βασιλεὺς ὁ Βονιφάτιος ὁ Μομφερατικὸς καὶ οἱ Ἐνετοὶ ἔλαβον μέρος τῆς Πελοποννήσου, πολλὰς νήσους, πολλὰ ἔμπορικὰ παράλια καὶ διώρισαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν Ἐνετὸν πατριάρχην, τὸν Θωμᾶν Μοροζίνην.

Τὸ βασίλειον τῆς Κωνσταντινουπόλεως περιελάμβανε τὴν Θράκην καὶ ὅσας χώρας εἶχε τὸ κράτος εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, καὶ τὸ βασίλειον τῆς Θεσσαλονίκης περιελάμβανε τὴν Μακεδονίαν, Θεσσαλίαν καὶ Στερεὰν Ἑλλάδα.

Οἱ κατακτηταὶ ἐκίνησαν διὰ νὰ καταλάβουν τὰς νώρως των. Ὁ Βαλδουῖνος δὲν κατώρθωσε νὰ καταλάβῃ ὅσας τὰς Ἑλληνικὰς χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἤοκέσθη εἰς τὴν Θοάκην. Ὁ Βονιφάτιος κατέλαβε γωρὶς ἀντίστασιν τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν Μόνον εἰς τὰς Θεοδοπούλας εὑρεν ἀντίστασιν ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἄγοντα τοῦ Ναυπλίου Σγουρόν. Τὸν ἐνίκησεν ὅμως καὶ ὁ Βονιφάτιος κατέλαβεν ὅλην τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα.

Τὰς χώρας, τὰς ὁποίας κατέκτησεν ὁ Βονιφάτιος τὰς

διεμοίρασεν εἰς διαφόρους ὑποτελεῖς τοῦ ἡγεμόνα, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὰ μέρη των καὶ τὰ ἐκυβέροντων αὐτοτελῶς. Τοιοῦτοτρόπως ἐσηματίσθησαν διάφορα μικρὰ κρατίδια. Τὸ σπουδαιότερον ἐξ αὐτῶν ἦτο τὸ δουκάτον τῶν Θηβῶν καὶ τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ὅποιον ὁ Βονιφάτιος ἔδωσεν εἰς τὸν φίλον του Ὁθωνα Δελαρός.

Σπουδαῖον ἀπέβη ἐπίσης καὶ τὸ Πριγκηπᾶτον τῆς Ἀχαΐας ἢ τοῦ Μωρέως, ὅπως ἐλένετο τότε ἡ Πελοπόννησος. Ἰδοῦται αὐτοῦ ἦσαν οἱ Γάλλοι Βιλλαρδουῖνοι. Εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν κατώρθωσαν νὰ κυριεύσουν τὸ ἕμισυ τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ κατακτηταὶ ἄφησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας κατοίκους ἐλευθέρην τὴν θρησκείαν των καὶ τὰς ἄλλας ἐλευθερίας. ποὺ εἶχον.

Διήρουν τὴν κατακτηθεῖσαν γῶραν εἰς δώδεκα βαρωνίας. ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαιότεραι ἦσαν αἱ βαρωνίαι τῶν Πατρῶν, τῆς Ἀκοβας εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, τῆς Καουταίνης καὶ τῆς Καλαμάτας.

Ἐπὶ κεφαλῆς ὅλων τῶν βαρῶνων ἦτο ὁ ποίγκηψ, ὁ ὁποῖος διέμενεν εἰς τὴν Ἀνδραβίδαν τῆς Ἡλείας.

Ὁ διασημότερος ἐκ τῶν Βιλλαρδουῖνων ἦτο ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουῖνος, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὴν Καλαμάταν καὶ ἦτο πολὺ ἀγαπητὸς εἰς τοὺς ὑπηκόους του.

Ἐπὶ τῶν Βιλλαρδουῖνων ἡ Πελοπόννησος εἶδε καλὰς ἡμέρας.

Ἐρωτήσεις: Τί ἔκαμαν οἱ Σταυροφόροι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ποῖος ἔγινεν αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν; Ποῖος ἔγινε πατριάρχης; Ποῖος ἔγινε βασιλεὺς εἰς τὴν Θεσσαλονίκην; Ποῖοι ἴδρυσαν τὸ πριγκηπᾶτον τοῦ Μωρέως; Πῶς ἐκυβέρνησαν;

ΤΟ ΦΕΟΥΔΑΛΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Οἱ Φράγκοι, ὅταν ἐκυρίευσαν τὰς Ἑλληνικὰς γῶρας, διεμοίρασαν ταύτας εἰς πολλὰ μερίδια καὶ τὰ ἔδωσαν εἰς διαφόρους ἄρχοντας κόμητας, βαρῶνους, δοῦκας

κλπ. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν ἔκτισεν εἰς μέρος ὀχυρὸν τῆς περιοχῆς τοῦ πύργου μὲ τεῖχος γύρω, εἶχε σωματοφυλάκας ὠπλισμένους καὶ ἠνάγκαζε τοὺς υπηκόους τοῦ Ἑλληνιστοῦ νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ κτήματά του καὶ νὰ τοῦ δίδουν μέρος ἀπὸ τὰ εἰσοδήματά των.

Ὁ αὐθέντης, ὅπως ἐκαλεῖτο, κύριον ἔργον εἶχε τὸν πόλεμον, τὰς μονομαχίας καὶ τὰς διασκεδάσεις. Ὄταν ὁ πρίγκηψ ἐκήρυττε πόλεμον, ἕκαστος δοῦξ ἢ βαρῶνος ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ προσέλθῃ ὁ ἴδιος μὲ στρατιώτας, τοὺς ὁποίους αὐτὸς συνετήρει.

Τὰ κτήματα τῶν βαρῶνων ὠνομάζοντο φέουδα καὶ τὸ σύστημα φεουδαλικόν.

Αὐτὸ τὸ σύστημα ἦτο τότε εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκεῖθεν οἱ Φράγκοι τὸ ἔφεραν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐρωτήσεις: Εἰς τί διηρέθησαν αἱ Ἑλληνικαὶ χῶραι; Τί ἔκαμαν οἱ διάφοροι βαρῶνοι; Πῶς διοικοῦσαν; Τί ὑποχρεώσεις εἶχεν ἕκαστος βαρῶνος; Πῶς ὠνομάζοντο τὰ κτήματά των;

ΤΟ ΝΕΟΝ ΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Ἡ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΙΚΑΙΑΣ

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, ὁ αὐτοκράτωρ Λάσκαρις ἦλθεν εἰς τὴν Νίκαιαν. Τὸν ἠκολούθησαν ὁ πατριάρχης, πολλοὶ ἀνώτεροι κληρικαὶ καὶ ἄλλοι ἄρχοντες. Ὅλοι οἱ ἀνεξάρτητοι Ἑλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὸν ἀνεγνώρισαν ὡς αὐτοκράτορα. Ὅλοι οἱ φυγάδες εὐγενεῖς καὶ στρατιῶται ἔτρεξαν εἰς τὴν Νίκαιαν καὶ ἀνακηρύξαντες τὸν Λάσκαριν αὐτοκράτορα, ὥρισαν τὴν Νίκαιαν ὡς πρωτεύουσαν τοῦ νέου κράτους.

Ὁ Θεόδωρος Λάσκαρις καὶ χρήματα ὀλίγα εἶχε καὶ στρατὸν μικρὸν. Κατῶρθωσεν ὅμως μὲ τὴν ἀνδρείαν του καὶ τοὺς Τούρκους νὰ νικήσῃ καὶ τοὺς Λατίνους, ὅπως ὠνόμαζον τότε τοὺς Σταυροφόρους, καὶ ἐμεγάλωσε τὸ κράτος του εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Τὸ 1222 ἀπέθανεν ὁ Θεόδωρος Λάσκαρις καὶ τὸν διεδέχθη ὁ γαμβρὸς του Ἰωάννης Βατάτσης, γενναῖος πολεμιστὴς καὶ συνετὸς ἄνθρωπος. Αὐτὸς ἐνίκησε τοὺς Λατίνους καὶ Ἑνετούς, ἐπέρασεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ κράτος τῆς Νικαίας ἐμεγάλωσε καὶ ἔγινεν ἀρκετὰ δυνατὸν.

Ἐ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Τί ἔκαμεν ὁ Θεόδωρος Λάσκαρις, ὅταν ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Ποῖοι τὸν ἠκολούθησαν ; Τί ἄνθρωπος ἦτο ὁ Λάσκαρις ; Ποῖοι τὸν διεδέχθη καὶ ποίας χώρας ἐκυρίευσεν ;

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ

Κατὰ τὸ ἔτος 1204 εἰς ἐκ τῶν Κομνηνῶν ἦλθεν εἰς τὴν Τραπεζοῦντα καὶ ἀνεκήρυξε τὸν ἑαυτὸν του αὐτοκράτορα. Οἱ κάτοικοι τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν, διότι κατήγετο ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μέρη. Τὸ κράτος τῆς Τραπεζοῦντος κατεῖχε τὸ ἥμισυ τῆς νοτιοανατολικῆς παραλίας τοῦ Εὐξείνου πόντου, ἔγινε πλούσιον καὶ πολὺ δυνατὸν. Οἱ αὐτοκράτορες αὐτοῦ ὠνομάζοντο **Μεγάλοιο Κομνηνοί**. Τὸ κράτος αὐτὸ διετηρήθη διακόσια πενήκοντα ἔτη.

Ἡ Τραπεζοῦς διεξῆγε μέγα ἐμπόριον μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀπέβη πόλις μεγάλη καὶ ἐμπορικὴ. Τὴν ὠνόμαζον «κεφαλὴν» καὶ «ὄφθαλμὸν» ὀλοκλήρου τῆς Ἀσίας. Εἶχε μεγαλοπρεπέστατα παλάτια καὶ οἱ Κομνηνοὶ ἔζων μὲ μεγάλην πολυτέλειαν. Ἐκεῖ ἤκμασαν ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι.

Εἰς τὰ 1461 ἐκυριεύθη ἡ Τραπεζοῦς ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τὸ κράτος κατελύθη.

Ἑρωτήσεις: Πῶς ἰδρύθη ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος; Ποῦ ἐξετείνεται; Πῶς ὠνομάζοντο οἱ αὐτοκράτορες; Τί πόλις ἔγινεν ἡ Τραπεζοῦς; Πότε κατελύθη τὸ κράτος;

ΤΟ ΔΕΣΠΟΤΑΤΟΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος φεύγων ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦλθεν εἰς τὴν Ἡπειρον. Ἐκεῖ ἐκάλεσεν ὑπὸ τὰ ὄπλα τοὺς ὄρεινους κατοίκους τῆς χώρας ἐκείνης, τοὺς ἐγύμνασε καὶ κατήρτισε περίφημον στρατόν. Τὸ κράτος του τὸ ὠνόμασε Δεσποτᾶτον, δηλαδὴ ἡγεμονίαν, καὶ τὸν ἑαυτὸν του δεσπότην τῆς Ἡπέρου. Πρωτεύουσαν κατ' ἀρχὰς εἶχε τὴν Ἄρταν καὶ ἔπειτα τὰ Ἰωάννινα.

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιχαὴλ Θεόδωρος ἐνίκησε τὸν στρατὸν τῶν Λατίνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπλευθέρωσεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τοὺς Βαυλγάρους τὰς Ἑλληνικὰς χώρας. Ἐκυρίευσεν τὴν Ἀδριανούπολιν, τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ Θεσσαλονίκην καὶ εἰς τὰ 122 ἑστέφθη αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

Τὸ κράτος του ἐξετείνεται ἀπὸ τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ πρὸς νότον μέχρι τῶν Κορινθιακοῦ κόλπου.

Εἰς μίαν μάχην ὄμως μὲ τοὺς Βλαχοβουλγαροὺς, ἠττήθη ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος καὶ συνελήφθη αἰγμάλωτος. Ἀπὸ τότε τὸ κράτος τῆς Ἡπέρου ἤρχισε νὰ παρακμάζη.

Τὰ δύο κράτη τῆς Νικαίας καὶ τῆς Ἡπέρου, ἀντὶ νὰ συνεργάζωνται πρὸς ἀνάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν ἀπὸ τοὺς Λατίνους, ἤριζον μεταξύ των παῖον ἐκ τῶν δύο θὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θὰ ἐπανιδρύσῃ τὸ Βυζαντινὸν κράτος. Οὕτε ὁ Βατάτσης τῆς Νικαίας ἀνεγνώριζεν ὡς ἀνώτερόν του τὸν Θεόδωρον τῆς Ἡπέρου, οὕτε ὁ Θεόδωρος τὸν Βατάτσην.

Τέλος ὁ Βατάτσης κατέλαβε τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἀπέμεινε μόνος κληρονόμος τῶν δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Τραπεζούντος ἦσαν πολὺ μακράν.

Ἐρωτήσεις: Ποῖος ἴδρυσε τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου; Τί ἔκαμεν ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος; Εἰς ποίας χώρας ἐξετείνετο τὸ κράτος του; Τί ἔπαθεν ὁ Θεόδωρος Ἄγγελος; Τί ἔκαμον μεταξύ των τὰ δύο κράτη;

ΑΝΑΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Τὸν Βατάτσην διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Νικαίας ὁ υἱός του Θεόδωρος Λάσκαρις ὁ Β'. Αὐτὸς ὀλίγον ἔζησε καὶ τὸν διεδέχθη ὁ ἀνήλικος υἱός του Ἰωάννης, μὲ ἐπίτροπον τὸν Μιχαὴλ Παλαιολόγον.

Ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος ἤρπασε τὸν θρόνον ἀπὸ τὸν ἀνήλικον Ἰωάννην καὶ ἀνεδείχθη σπουδαῖος στρατιωτικός. Μόλις ἔγινεν αὐτοκράτωρ, παρήγγειλεν εἰς τοὺς Γάλλους τῆς Λατινικῆς αὐτοκρατορίας, ἂν θέλουν νὰ μένουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, πρέπει νὰ πληρῶνουν φόρους.

Ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ ὁ Β' συνεμάχησε μὲ τὸν βασιλέα τῆς Σικελίας καὶ μὲ τὸν πρίγκηπα τοῦ Μωρέως Γουλιέλμον Βιλλαρδουῖνον νὰ πολεμήσουν τὸν Μιχαὴλ Παλαιολόγον. Αὐτὸς ὅμως ἐνίκησε τοὺς συμμάχους, κυριεῦει τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην καὶ περιορίζει τὸ κράτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς μόνην τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ στρατηγὸς ταυ Μιχαὴλ Στρατηγόπουλος εὐρέθη κατὰ τύχην πλησίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ἡ φρουρὰ τῶν Λατίνων ἔλειπεν εἰς ἐκστρατεῖαν. Τότε ἀναθέτει εἰς 50 πιστοὺς ἄνδρας του νὰ εἰσέλθουν κρυφίως τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ μίαν ὑπόνομον. Οἱ ἄνδρες αὐτοὶ κατάρθωσαν νὰ εἰσέλθουν,

ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ ὅλος ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.

Οἱ στρατιῶται μὲ τὰς ἐπευφημίας των «Νίκη εἰς τὸν αὐτοκράταρα Μιχαήλ», ἐξύπησαν τοὺς Ἕλληνας κατοίκους, οἱ ὁποῖοι τοὺς ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν. Ὅλιγοὶ Λατῖνοι ἠθέλησαν νὰ ἀντισταθοῦν καὶ ἐφονεύθησαν.

Ἡ εὐχάριστος αὕτη εἶδησις διεδόθη ταχέως εἰς ὅλα τὰ γύρω μέρη· ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ, ὁ πατριάρχης καὶ ὅλαι αἱ ἀρχαὶ εἰσῆλθον θριαμβευτικῶς εἰς τὴν πόλιν. Ταιουτοτρόπως ἡ Κωνσταντινούπολις τὸ 1261 ἔγινε πάλιν Ἑλληνική.

Ἐρωτήσεις: Ποῖος διεδέχθη τὸν Βατάτσην; Τί ἔκαμεν ὁ Μιχαήλ Παλαιολόγος; Πῶς ἐκυριεύθη ἡ Κωνσταντινούπολις;

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, τὸ ὁποῖον ἴδρυσεν ὁ Μιχαήλ Παλαιολόγος δὲν κατάρθωσε νὰ φθάσῃ τὸ παλαιὸν Βυζαντινὸν κράτος. Τὸ νέον κράτος ἦτο μίᾳ ἐπαρχίᾳ τοῦ παλαιοῦ. Περιελάμβανεν ὀλίγας χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τὴν Θράκην καὶ μέρος τῆς Μακεδονίας. Ὅλα τὰ ἄλλα μέρη ἀνῆκον εἰς τοὺς Φράγκους, Ἐνετούς, Τούρκους, εἰς τὸν δεσπότην τῆς Ἠπείρου καὶ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος.

Πολλοὶ καὶ δυνατοὶ ἐχθροὶ τὸ περιστοιχίζουσι, ἐκ τῶν ὁποίων δυνατώτεροι ἦσαν οἱ Τούρκοι.

Ὁ Μιχαήλ ἀγωνίζεται μὲ πάντα τρόπον νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κράτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ἔργον ὅμως εἶναι ὑπεράνθρωπον.

Οἱ Παλαιολόγοι ἐκυβέρνησαν τὸ κράτος διακόσια ἔτη, χωρὶς νὰ κατορθώσουν νὰ ἐπανιδρῦσουν τὴν παλαιὰν Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν. Οἱ Τούρκοι, λαὸς πολεμικός, ὡς εἶδομεν εἰς προηγούμενα κεφάλαια, κατακτοῦν μίαν πρὸς μίαν τὰς Ἑλληνικὰς χώρας.

Ὁ σουλτάνος Μουράτ ὁ Α΄ κατακτᾷ τὴν Θράκην καὶ

κάμνει πρωτεύουσαν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους τὴν Ἀδριανούπολιν. Ὁ σουλτάνος Βαγιαζήτ πολιορκεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ νὰ τὴν κυριεύσῃ. Ὅλαι αἱ Ἑλληνικαὶ χῶραι ὑποτάσσονται εἰς τοὺς Τούρκους καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλοτε ἀπέραντον Βυζαντινὸν κράτος ἀπομένει ἡ Κωνσταντινούπολις. Ταύτην ἐπέ-
πρωτο νὰ κυριεύσῃ Μωάμεθ ὁ Κατακτητῆς.

Ἐρωτήσεις : Πόσον ἦτο τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ;
Ἀπὸ ποίους ἐχθροὺς περιεβάλλετο ; Ποῖοι ἦσαν οἱ φο-
βερῶτεροι ; Μέχρι ποίου σημείου περιωρίσθη τὸ Ἑλλη-
νικὸν κράτος ;

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1449 ἔγινεν αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος. Τὸ Βυζαντινὸν κράτος περιωρίζετο τότε εἰς μόνην σχεδὸν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἡ ὁποία εἶχε μόνον 80 χιλιάδας κατοίκους, ἐνῶ εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς εἶχε 500 χιλιάδας. Τὸ δημόσιον ταμεῖον ἦτο κενὸν καὶ στρατὸς ἦτο μόνον 7 χιλιάδες ἄνδρες καὶ πλοῖα 10.

Σουλτάνος τῆς Τουρκίας ἦτο Μωάμεθ ὁ Β', ἄνθρωπος ὀρμητικὸς καὶ φιλόδοξος. Αὐτὸς ἀπεφάσισε μὲ πᾶσαν θυσίαν νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ Κωνσταντῖνος, ὅταν ἐπληροφορήθη τοῦτο, ἐζήτησε βοήθειαν ἀπὸ τὸν πάπαν καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἡ μόνη βοήθεια, τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ ἀποστείλῃ ἡ Εὐρώπη, ἦσαν 700 ἄνδρες, ὑπὸ τὸν ἀνδρεῖον Ἰουστινιάνην, καταγόμενον ἀπὸ τὴν Γένουαν τῆς Ἰταλίας.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1453 ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ Μωάμεθ μὲ 200 χιλιάδας στρατὸν καὶ 400 πλοῖα καὶ ἤρχισε νὰ πολιορκῇ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Τὰ τεῖχη τῆς πόλεως ἦσαν δυνατά, ἡ ἄμυνα τῶν Ἑλλήνων γενναία καὶ ἡ ἄλωσις δύσκολος.

Τὴν 15 Ἀπριλίου ἔφθασαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπο-
λιν τέσσαρα Χριστιανικὰ πλοῖα, φέροντα στρατὸν καὶ
τροφάς. Τὰ πλοῖα τῶν Τούρκων ἀμέσως περιεκύκλωσαν
τὰ τέσσαρα Ἑλληνικὰ καὶ προσεπάθησαν νὰ τὰ κατα-
στρέψουν. Ἐκεῖνα ὅμως διὰ τῆς ἀνδρείας τῶν ναυτῶν
καὶ τοῦ στρατοῦ, ποῦ ἦτο μέσα, κατώρθωσαν νὰ σωθοῦν
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν Κεράτιον κόλπον.

Τὸ γεγονός τοῦτα ἔδωσε μέγα θάρρος εἰς τοὺς πο-
λιορκομένους.

Ὁ Μωάμεθ ἔστειλε πρέσβεις εἰς τὸν Κωνσταντῖνον
καὶ τοῦ ἐπρότεινε νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ φύγῃ
αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἄρχοντες τῆς πόλεως ἐλεύθεροι ὅπου
ἤθελον. Ὁ Κωνσταντῖνος ἀπέρριψε τὰς προτάσεις.

Ὁ Μωάμεθ ἀπεφάσισε
τότε νὰ κάμῃ μίαν μεγά-
λην ἔφοδον τὴν 29 Μαΐου.
Συγκαλεῖ ὄλους τοὺς ἀρ-
χηγούς τοῦ στρατοῦ του
καὶ τοὺς ὑπενθυμίζει, ὅτι
ἡ Κωνσταντινούπολις πρέ-
πει μὲ κάθε τρόπον νὰ κυ-
ριευθῇ, χάριν τῆς Πίστεώς
των.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐπληρο-
φορήθη, ὅτι θὰ γίνῃ μεγά-
λη ἔφοδος καὶ ἀφοῦ ἐπε-
θεώρησε τὰ τεῖχη καὶ ἐνε-
θάρρυνε τοὺς πολεμιστάς,
μετέβη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀ-
γίας Σοφίας, ἤκουσε τὴν
τελευταίαν λειτουργίαν.

ποῦ ἔγινεν ἐκεῖ, καὶ ἐκοινώνησε τῶν Ἀχράντων μυστη-
ρίων. Μετὰ ταῦτα μετέβη εἰς τὴν θέσιν του.

Ἡ ἔφοδος ἔγινε τὴν νύκτα τῆς 29 Μαΐου καὶ ἦτο τρο-
μερά. Οἱ Τούρκοι ἐπιτίθενται μὲ λύσσαν κατὰ τῶν τει-
χῶν, τοποθετοῦν κλίμακας καὶ ἀνεβαίνουν εἰς τὰ τεῖχη.

Κωνστ. Παλαιολόγος.

Οἱ Ἕλληνες ὁμως ἀμύνονται ἀπελπιστικὰ καὶ τοὺς κατακρημνίζουσι κάτω.

Κατὰ τὰ ἔξημερώματα ὁμως τῆς 29 Μαΐου μερικοὶ Τοῦρκοι εἰσέβησαν εἰς μίαν μικρὰν πύλην τῶν τειχῶν ἀνοικτὴν. Ἀμέσως καλοῦν καὶ ἄλλους καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν. Οἱ Ἕλληνες τότε εὐρίσκονται εἰς δεινὴν θέσιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀγωνίζεται γενναϊότατα καὶ φρονεῖται. Οἱ Τοῦρκοι ἀναβαίνουν τὰ τεῖχη, ἄλλοι εἰσέρχονται διὰ τῶν ἀνοικτῶν πλέον πυλῶν καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις κυριεύεται.

Οἱ Τοῦρκοι ἤρχισαν ἀγρίαν σφαγὴν τῶν κατοίκων καὶ διαρπαγὴν τῆς πόλεως. Οἱ δρόμοι γεμίζουν ἀπὸ πτώματα τῶν Ἑλλήνων, τὰ παλάτια καὶ αἱ οἰκίαι διαρπάζονται.

Τὴν μεσημβρίαν εἰσέρχεται καὶ ὁ Σουλτάνος μεγαλοπρεπῶς εἰς τὴν πόλιν καὶ κατευθύνεται εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ὅπου ἔκαμε τὴν προσευχὴν του εἰς τὸν Ἀλλάχ. Ἀπὸ τότε ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι τζαμί.

Ὁ Μωάμεθ διέταξε νὰ εὕρουσι τὸ πτώμα τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔκοψε τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν ἐστησεν εἰς μίαν στήλην, παρέδωσε τὸ πτώμα εἰς τοὺς Χριστιανοὺς νὰ τὸ θάψουσι.

Ἡ Κωνσταντινούπολις πλέον ἀπὸ τὴν 29 Μαΐου τοῦ 1453 εἶναι Τουρκικὴ.

Ἔ ρ ω τ ῆ σ ε ι ς : Πότε ὁ Μωάμεθ ἤρχισε τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ; Πόσον στρατὸν καὶ στόλον εἶχεν ; Πόσον στρατὸν εἶχεν ὁ Κωνσταντίνος ; Τί ἔκαμαν τέσσαρα Χριστιανικὰ πλοῖα ; Τί ἐπρότεινε ὁ Μωάμεθ εἰς τὸν Κωνσταντίνον ; Πότε ἐγένετο ἡ μεγάλη ἔφοδος ; Πῶς οἱ Τοῦρκοι ἐκυρίευσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν ; Τί ἔκαμεν ὁ Μωάμεθ τὸ πτώμα τοῦ Κωνσταντίνου ;

ΥΠΟΤΑΓΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ὀλίγαι μόνον Ἑλληνικαὶ χῶραι ἔμενον ἐλεύθεραι, ὅλαι αἱ ἄλλαι εἶχον ὑποταχθῆ εἰς τοὺς Τούρκους πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Καὶ πρῶτον οἱ Τούρκοι ὑπέταξαν τὸ δουκᾶτον τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἔπειτα τὸ δεσποτᾶτον τοῦ Μιστρᾶ.

Ὁ Μιστρᾶς εἶναι πλησίον τῆς Σπάρτης, μὲ φρούριον ὄχυρόν. Ἐκεῖ οἱ Παλαιολόγοι ἴδρυσαν δεσποτᾶτον ἀνεξάρτητον καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος πρὶν γίνῃ αὐτοκράτωρ, ἦτο δεσπότης τοῦ Μιστρᾶ. Εἰς τὸ δεσποτᾶτον τοῦτο ἤκμασαν τὰ γράμματα καὶ αἱ Τέχναι καὶ μέχρι σήμερον σώζονται εἰς τὸν Μιστρᾶν ὠραῖαι Βυζαντιναὶ ἐκκλησίαι, τὰ ἐρείπια τῶν ἀνακτόρων τῶν Παλαιολόγων καὶ τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως.

Καὶ τὸ δεσποτᾶτον τοῦτο ὑπετάχθη εἰς τοὺς Τούρκους. Μερικὰ μέρη παράλια, τὰ ὅποια κατεῖχον οἱ Ἐνετοὶ, ὑπετάγησαν καὶ αὐτά.

Ὁ Μωάμεθ ἐκυρίευσεν ἐπίσης τὴν Σερβίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας ἦτο ὁ Γεώργιος Καστριώτης ἢ Σκερδέμπεης, ἄνθρωπος πολεμικώτατος. Ὁ Μωάμεθ ἐπολιόρκησε τὴν πόλιν Κρόγιαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθη νὰ κυριεύσῃ. Ἦναγκάσθη τότε νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τὸν Σκερδέμπεην, ἀναγνωρίσας αὐτὸν ἡγεμόνα τῆς Ἀλβανίας.

Τὸ 1456 ἀπέθανεν ὁ Σκερδέμπεης καὶ ὁ Μωάμεθ κατέκτησε καὶ τὴν Ἀλβανίαν.

Ὁ Μωάμεθ διὰ τοὺς πολεμικοὺς θριάμβους του ὠνομάσθη κ α τ α κ τ η τ ή ς.

Τὸ Τουρκικὸν κράτος τότε ἦτο τὸ μεγαλύτερον κράτος τῆς Εὐρώπης.

Ἐ ρ ω τ ή σ ε ι ς : Τί ἔκαμαν οἱ Τούρκοι μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ; Τί ἦτο τὸ δεσποτᾶτον τοῦ Μιστρᾶ ; Τί σώζονται σήμερον εἰς τὸν Μιστρᾶν ; Ποῖος ἦτο ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας ; Τί ἔκαμεν αὐτός ;

Βυζαντινὴ Ἱστορία, Π. Παναγοπούλου

Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗΝ

Πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν ἐπεκράτει εἰς τὴν Εὐρώπην ἀμάθεια καὶ βαρβαρότης. Ὄταν οἱ Σταυροφόροι ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἶδον τὸν Βυζαντινὸν καὶ Ἀραβικὸν πολιτισμὸν, ἐθαύμασαν τὰ ἔργα Τέχνης καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὰς πατρίδας των, μετέδιδον τὸν πολιτισμὸν αὐτόν.

Ἦρχισαν τότε νὰ ἰδρύνωνται εἰς τὴν Εὐρώπην σχολεῖα καὶ Πανεπιστήμια, ὅπου ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστήμαι.

Ἡ ἐποχὴ αὕτῃ ὀνομάζεται Ἀναγέννησις, διότι ἡ Εὐρώπη ἐξυπνᾷ ἀπὸ τὴν ἀμάθειαν καὶ γεννᾶται πολιτισμὸς νέος, ὁ ὁποῖος ἔξακολουθεῖ νὰ ἀναπτύσσεται μέχρι σήμερον.

Εἰς τὴν πρόσον τῆς Εὐρώπης συνετέλεσαν πολὺ καὶ μετανάσται λόγιοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν εἰς τοὺς Τούρκους, ἔφυγον εἰς τὴν Εὐρώπην, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρουν τὴν δουλείαν. Διεσκορπίσθησαν λοιπὸν οὗτοι εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ διέδωσαν τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὸν Βυζαντινὸν πολιτισμὸν.

Τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀναγέννησεως ἔγιναν σπουδαῖαι ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις εἰς τὴν Εὐρώπην.

Ἐφευρέθη ἀπὸ τὸν Φλάβιον Τζόγιαν ἡ ναυτικὴ πυξίς, μετὰ τὴν ὁποῖαν ὀδηγοῦνται τὰ πλοῖα καὶ εὐρίσκουν τὸν δρόμον των εἰς τὰς θαλάσσας καὶ ὠκεανούς.

Ἐφευρέθη ἡ πυρίτις, ἡ ὁποία ἔφερε μεγάλας μεταβολὰς εἰς τὸν ὄπλισμὸν καὶ τὸν πόλεμον.

Ἡ μεγαλυτέρα ἀνακάλυψις ὅμως εἶναι ἡ τῆς Τυπογραφίας. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὰ βιβλία ἦσαν χειρόγραφα καὶ ἐπομένως πολὺ ἀκριβὰ καὶ δυσεύρετα. Μόνον οἱ πλοῦσιοι ἠδύναντο νὰ ἀγοράζουν βιβλία καὶ νὰ μορφώνωνται.

Ὁ Ἰωάννης Γουτεμβέργιος ἀνεκάλυψε τὴν τυπογρα-

φίαν, με τὴν ὁποίαν τὰ βιβλία πολλαπλασιάζονται πολὺ, ἔγιναν πολὺ φθηνότερα καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀντὶ μικρᾶς δαπάνης δύνανται νὰ προμηθεύωνται βιβλία καὶ νὰ μορφώνωνται.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἔγιναν ἀνακαλύψεις νέων χωρῶν. Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν, ὁ Βάσκο Δεγάμα ἔκαμε τὸν γύρον τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀνεκάλυψε τὸν δρόμον πρὸς τὰς Ἰνδίας διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤκμασαν σπουδαῖοι καλλιτέχνη καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος, ὁ Λεονάρδος Νταβίντσι, ὁ Ραφαῆλος.

Καθ' ὃν χρόνον λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς ὑπέκυπτεν εἰς τὸν βαρὺν Τουρκικὸν ζυγὸν καὶ ἐβυθίζετο εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, ἡ Εὐρώπη προώδευεν εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι σήμερον νὰ προηγῆται εἰς τὴν πρόοδον.

Ἐρωτήσεις : Πῶς ἦτο ἡ Εὐρώπη πρὸ τῶν Σταυροφοριῶν ; Τί ὠφέλησαν τὴν Εὐρώπην οἱ Σταυροφόροι ; Τί ἔκαμαν οἱ λόγιοι μετανάσται Ἕλληνες ; Πῶς ὀνομάζεται ἡ ἐποχὴ ἐκείνη ; Ποῖαι εἶναι αἱ κυριώτεραι ἐφευρέσεις ; Ποῖαι χῶραι ἄγνωστοι ἀνεκαλύφθησαν ;

Τ Ε Λ Ο Σ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
ΚΤΙΣΙΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ	3
ΡΩΜΑΙΟΙ	4
Αί κατακτήσεις τῶν Ρωμαίων	6
Ἐπίδρασις τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ	8
Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ	9
Ἰδρυσις τῶν πρώτων Χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν	11
Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος	12
Ὁ Παῦλος εἰς Ἀθήνας	13
Οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν	14
Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος	17
Θρησκευτικαὶ ἔριδες.— Ἄρειος	19
Ἐξελληνισμὸς τοῦ Ἀνατολικοῦ κράτους	20
Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος	21
Ὁ Μέγας Βασίλειος	22
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος	24
Θεοδόσιος ὁ Μέγας	26
ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ	
Ὁ Ἰουστινιανός	27
Ὁ Ἡράκλειος	33
ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΣΜΟΣ	
Ὁ Μωάμεθ	36
Αἱ κατακτήσεις τῶν Ἀράβων	37
Δευτέρα πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως	39

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΟΙ

Λέων ὁ Ἰσαυρος.—Κωνσταντῖνος Ε΄	40
Λέων ὁ Ἀρμένιος.—Θεόφιλος	42

ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ	43
-----------	----

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ	47
------------	----

ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΙΑΙ

Αἰτία τῶν σταυροφοριῶν	49
Πρώτη σταυροφορία	51
Τετάρτη σταυροφορία.—Ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων	52
Ἡ διανομὴ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους	55
Τὸ φεουδαλικὸν σύστημα	56

ΤΟ ΝΕΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ

Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Νικαίας	57
Ἡ αὐτοκρατορία τῆς Τραπεζοῦντος	58
Τὸ δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου	59
Ἀνάκτησις τῆς Κωνσταντινουπόλεως	60
Καταστροφή τοῦ Κράτους	61
Ἀλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων	62
Ἐπιτοαγὴ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν χωρῶν	65
Ἡ Ἀναγέννησις εἰς τὴν Εὐρώπην	66

Τὰ τελευταία Βοηθητικὰ τοῦ Οἴκου Δημητράκου

Π. Παναγοπούλου τέως ἐπίθεωρ. Δημοτ. Σχολείων

1. Παλαιά Διαθήκη.....	8,50
2. Καινή Διαθήκη.....	8,50
3. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία.....	8,50
4. Κατήχησις καὶ Λειτουργικὴ.....	8,50
5. Ἡρωϊκοὶ Χρόνοι (Ἱστορία 3ης τάξεως).....	8,50
6. Ἱστορία Ἀρχαίας Ἑλλάδος 4ης τάξεως.....	8,50
7. Βυζαντινὴ Ἱστορία Ε' τάξεως.....	8,50
8. Νέα Ἱστορία Στ' τάξεως.....	8,50

2. Μιχ. Παπαμαύρου τέως Διευθυντοῦ Διδασκαλείου

9. Ἀριθμητικὰ Προβλήματα 2ας τάξεως.....	6,50
10. > > 3ης καὶ 4ης τάξ. (συνδιδασκομένων).....	9,—
11. > > 5ης καὶ 6ης τάξ. (>).....	9,—

3. Μ. Παπαμαύρου—Π. Παναγοπούλου

12. Ζωολογία διὰ τὴν 3ην καὶ 4ην ταξίν.....	8,50
---	------

4. Δ. Δημητράκου ἐπιμελεία Δ. Τσαμισσφύρου τέως Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου

13. Γεωγραφία 3ης καὶ 4ης τάξεως (ἀνὰ τὴν Πατρίδα μας)....	9,—
14. > > διὰ τὴν 5ην τάξιν.....	8,50
15. > > > 6ην τάξιν.....	8,50

5. Θ. Θεοδωρίδου Δημοδιδασκάλου

16. Χημεία.....	6,50
17. Ὄρυκτολογία.....	6,50
18. Φυσικὴ Πειραματικὴ.....	8,50

6. Ἰωάν. Γεωργοπούλου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ

19. Χημεία πρὸς χρῆσιν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ μαθητῶν.....	10,—
--	------